

Werken in Suriname.

Voor jou een vraag, voor mij een weet!

Afstudeerscriptie Management, Economie en Recht

Naam student: Bianca Morpurgo
Naam student: Nadeni Oemrawsingh

Organisatie: Stichting L'Amazone
Opdrachtgever: mevr. E. van Engel

Begeleidend docent: Dhr. drs. H.B.F. Chin

Samenvatting

Alvorens u naar Suriname gaat, moet u op de hoogte zijn van een tal van aspecten van het land. Deze aspecten hebben betrekking tot het wonen, werken en leven in Suriname.

Voor u vertrekt naar en na uw aankomst in Suriname, moeten er een aantal formaliteiten geregeld worden:

- U moet een visum aanvragen bij het Consulaat Generaal van de Republiek Suriname.
- Voor een verblijf langer dan 8 maanden moet u zich uitschrijven uit het bevolkingsregister van uw woonplaats.
- U moet zich binnen een week bij de vreemdelingendienst in Suriname melden.
- U moet een verblijfsvergunning aanvragen bij het Ministerie van Justitie en Politie.
- U kunt een aanvraag doen voor verlenging, een duplicaat of een internationaal rijbewijs bij het Consulaat Generaal van de Republiek Suriname.
- U zult zich moeten vaccineren tegen een aantal ziekten.
- U moet rekening houden met de invoerregelingen.

Als u eenmaal in Suriname bent, zult u ook ergens moeten verblijven. Momenteel is er in Groot-Paramaribo een ernstig tekort aan woningen. Er is wel veel grond, maar geen goede bouwgrond. Deze is dan ook schaars en duur. U kunt via de staat en de particulieren een huis huren. De enige mogelijkheid om een huis te kopen is via particulieren. Dit is niet aan te raden, omdat het erg duur is. De manieren om via de staat een huis te verkrijgen zijn het huren van domeingrond, grondhuur en erfpacht. U moet dan wel de Surinaamse nationaliteit bezitten. Het aangaan van een hypothecaire lening in Suriname is niet aantrekkelijk, omdat de banken een hoge rente hanteren.

Het beveiligen van uw huis is geen luxe. Suriname wordt geteisterd door roofovervallen, berovingen en inbraken. Bij het beveiligingsbedrijf Professional Private Security NV kunt u meer informatie krijgen over de vormen van beveiliging(sdiensten).

Voor degenen die voor een kort verblijf naar Suriname vertrekken zijn er genoeg bemiddelingsbureaus die woningen aanbieden. Daarnaast kunt u natuurlijk ook gebruik maken van hotels.

De standaard voltage in Suriname is 110 volt. Op sommige plaatsen zijn tegen meerprijs dikke stroomkabels beschikbaar met 220 volt. Wat betreft drinkwater beschikt 93 procent van de bevolking van Paramaribo over veilig drinkwater. In het kustgebied is dat 67 procent en in het binnenland 20 procent. In Suriname heeft nog geen 50% van de bevolking een telefoonaansluiting.

In Suriname ontbreekt het aan deskundigheid. Het samenspel tussen efficiënt en effectief handelen komt weinig voor in Suriname. Dit heeft met te maken met de sociaal-economische situatie en de geboden kansen in het land.

Op dit moment heerst er een groot tekort aan werknemers in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, industrie en ICT.

Het investeringsklimaat op gebied van management is goed. In Suriname ontbreekt het aan deskundigheid op de volgende managementgebieden: logistiek, marketing en kwaliteit (milieu).

Om in Suriname te kunnen werken zult u eerst een werkvergunning moeten aanvragen bij het Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu. U krijgt ook een vast nummer van de fiscus, zoals we in Nederland het sofi-nummer kennen. Vergeet niet uw diploma te legaliseren bij de IB-groep in Groningen. Buitenlandse werkgevers krijgen zo duidelijkheid over de wettelijke status van uw diploma in Nederland.

De Dienst Arbeidsinspectie controleert de arbeidsomstandigheden, -verhoudingen van de Surinaamse werknemers. De arbeidsomstandigheden in Suriname zijn in veel sectoren erbarmelijk te noemen. De laatste tijd is er een verhoogde inspectie uitgevoerd op de uitoefening van de werkzaamheden van de arbeidsinspecteurs.

Als u in Suriname op zoek bent naar werk kunt u terecht bij Bureau Arbeidsbemiddeling of bij de verschillende uitzendbureau's.

Eventuele emigratie naar Suriname heeft gevolgen voor uw belastingen. Het heeft gevolgen voor uw eigen woning, de volksverzekeringen en de motorrijtuigbelasting. Ook komt u voor de keuze te staan of u fiscale partners wilt blijven of als u als binnenlands belastingplichtige behandeld wilt worden.

Voor vertrek vanuit Nederland moet u uw verzekeringen opzeggen. In Suriname kunt u zich aanmelden bij een verzekeringsmaatschappij, zoals Fatum Verzekeringen, Assuria Verzekeringen en NV Parsasco.

Sinds 1 januari 2004 heeft Suriname als munteenheid de Surinaamse Dollar (SRD). U kunt in Suriname geld en traveller cheques wisselen bij de Centrale Bank en particulieren. Credit cards zijn in Suriname nog niet gebruikelijk. Het openen van een bankrekening kan alleen als u inwoner bent van Suriname. Als u een verblijfsvergunning heeft kan dat natuurlijk ook.

Het vervoer in Suriname is wel goed geregeld. Overal rijden openbare busjes en taxi's. Het huren van een fiets en een auto is ook mogelijk. Houdt er rekening mee dat in Suriname links wordt gereden. Het besturen van een brommer/scooter of een boot is ook mogelijk, maar daar heeft men een bewijs of een vergunning voor nodig. Suriname kent geen wegenbelasting. De belasting is inbegrepen bij de prijs van de benzine. Parkeergeld kennen ze wel op de openbare plekken, maar dat is vrij duur.

Het medium e-business in Suriname staat nog in de kinderschoenen, maar er zijn genoeg initiatieven. De belangrijkste krant in Suriname is de Ware Tijd. Verder zijn er nog verschillende kranten en radio- en tv-stations.

Als u als gezin emigreert is het handig om te weten waar uw kinderen terecht kunnen op het gebied van onderwijs. Voor een volledig overzicht van de studiemogelijkheden, ga dan naar www.srananskoro.com, onderwijssysteem in Suriname.

Suriname kent andere gewoonten en gebruiken. Opsomming hiervan is gegeven in hoofdstuk 8.

Nuttige manieren om uw vrije tijd te vullen is het uiting geven aan uw geloof, aan een sport te doen, een bibliotheek te bezoeken of te genieten van de recreatiemogelijkheden.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	2
VOORWOORD	7
INLEIDING	8
1 MISSIE	9
2 ACTIVITEITEN	10
3 FORMALITEITEN.....	12
3.1 VISUM	12
3.2 UITSCHRIJVING BEVOLKINGSREGISTER	13
3.3 VREEMDELINGENDIENST	13
3.4 VERBLIJFSVERGUNNING	13
3.5 RIJBEWIJS	13
3.6 VACCINATIES	14
3.7 INVOER PERSOONLIJKE BEZITTINGEN	14
4 WONEN.....	16
4.1 WONING IN NEDERLAND	16
4.2 HUREN OF KOPEN	16
4.3 HYPOTHEEK AFSLUITEN	17
4.4 ELEKTRICITEIT- EN WATERVOORZIENINGEN.....	18
4.5 TELECOMMUNICATIE.....	19
4.6 BEVEILIGING WONING	19
5 WERKEN.....	20
5.1 WERKVERGUNNING	20
5.2 ARBEIDSMARKT	20
5.3 ARBEIDSRECHT	21
5.4 LEGALISEREN DIPLOMA.....	22
5.5 SOFI-NUMMER.....	22
5.6 DIENST ARBEIDSINSPECTIE.....	23
5.7 ONDERNEMINGSRADEN EN -BONDEN	23
5.8 ARBEIDSBEMIDDELING	23
6 BELASTINGEN, VERZEKERINGEN EN GELDZAKEN.....	24
6.1 BELASTINGEN NA EMIGRATIE.....	24
6.2 LOKALE BELASTING	27
6.3 VERZEKERINGEN	28
6.4 GELD- EN BANKZAKEN	28
7 DAGELIJKSE LEVEN	30
7.1 VERVOER	30

7.2	WEGENBELASTING EN PARKEERGELD	31
7.3	OPENINGSTIJDEN WINKELS EN KANTOREN.....	31
7.4	VEILIGHEID	31
7.5	MEDIA	32
7.6	KINDEROPVANG	32
7.7	ONDERWIJS	33
7.8	GEZONDHEIDSZORG	34
8	VRIJE TIJD	35
8.1	GEWOONTEN EN GEBRUIKEN.....	35
8.2	GODSDIENST	37
8.3	SPORT.....	37
8.4	RECREATIE	37
8.5	BIBLIOTHEKEN	38
9	SWOT-ANALYSE.....	39
9.1	STERKTEN	39
9.2	ZWAKTEN	39
9.3	KANSEN.....	39
9.4	BEDREIGINGEN	40
10	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	41
	NAWOORD.....	43
	BRONVERMELDING.....	44
	BIJLAGE I ARBEIDSRECHT SURINAME	45

Voorwoord

Dit rapport voor het Arbeidsloket is gemaakt in het kader van het afstuderen aan de Haagse Hogeschool opleiding Management, Economie en Recht.

Bij deze willen wij graag dank betuigen aan onze opdrachtgever mevrouw E. van Engel en ons begeleidend docent de heer Chin, die ons hebben begeleid en geadviseerd tijdens de afstudeeropdracht. Ook willen wij graag mevrouw S. Derby van de Surinaamse Ambassade en de heer R. Silos van CariConsult bedanken voor het geven van extra informatie door middel van interviews.

Bianca Morpurgo
Nadeni Oemrawsingh

Inleiding

Uit onderzoek is gebleken dat steeds meer (Surinaamse) Nederlanders (r)emigreren naar Suriname. Deze emigranten moeten voorzien worden van informatie over Suriname. Vandaar dat het Arbeidsloket in het leven is geroepen.

Het Arbeidsloket is een bemiddeling voor arbeid tussen de potentiële (Surinaams) Nederlandse (r)emigranten en de bedrijven en overheid van Suriname. Tevens is het een aanknopingspunt voor informatie op gebied van werken, wonen en leven in Suriname.

Het rapport verschaft informatie over Suriname, zodat Nederlanders voor vertrek naar en tijdens hun verblijf in Suriname, de informatievoorziening, met betrekking tot werken, wonen en leven in Suriname kunnen krijgen.

Het rapport is bedoeld voor de opdrachtgever Stichting L'Amazone, onder leiding van mevrouw E. Van Engel, de potentiële (Surinaams-) Nederlandse (r)emigranten en voor (Surinaamse) Nederlanders die vertrekken voor een kort verblijf.

Het doel van het rapport, is het opstellen van een plan voor Arbeidsloket Suriname, zodat Nederlanders voor vertrek naar en tijdens hun verblijf in Suriname, de informatievoorziening, met betrekking tot werken in Suriname kunnen krijgen.

De probleemstelling is als volgt geformuleerd: welke aspecten dient het plan te bevatten, die van belang zijn voor het functioneren van het arbeidsloket, waardoor de Nederlanders voorafgaande hun vertrek naar en verblijf in Suriname, voldoende zijn geïnformeerd over hun rechten en plichten?

De deelvragen die in het plan beantwoord worden zijn:

- Welke formaliteiten dienen de Nederlanders voor vertrek naar Suriname te hebben geregeld?
- Hoe is het geregeld met de huisvesting in Suriname?
- Welke stappen moeten ondernomen worden met betrekking tot de sociale verzekeringen en belastingen in Nederland en Suriname?
- Welke stappen moeten worden ondernomen betreffende bank-, geld-, en overige verzekeringen, zowel in Nederland als in Suriname?
- Wat zijn de arbeidsmogelijkheden en omstandigheden in Suriname?
- Wat zijn de toonaangevende punten in het arbeidsrecht van Suriname?
- Wat zijn de dagelijkse bezigheden in Suriname?
- Hoe kun je je vrije tijd vullen in Suriname?
- Wat zijn de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen voor het openen van een arbeidsloket?

Het rapport begint met de missie van het Arbeidsloket. Vervolgens worden de bedrijfsdoelstellingen in kaart gebracht. In hoofdstuk 3 tot en met 8 worden de antwoorden op de deelvragen gegeven. De SWOT-analyse van het Arbeidsloket wordt in hoofdstuk 9 behandeld, waarna de conclusie volgt. De samenvatting kunt u voor in het rapport terugvinden.

1 Missie

Om naar de missie van onze afstudeeropdracht toe te werken, hebben we de volgende vragen beantwoord. Onderaan kunt u onze missie terugvinden.

Wat is het activiteitenterrein van Arbeidsloket?

- Het creëren van een netwerk en platform
- Het aanbieden van arbeidsmogelijkheden in Suriname
- Het verschaffen van informatie over werken, wonen en leven in Suriname
- Het werven van (Surinaams-) Nederlandse potentiële (r)emigranten
- Het bevorderen van samenwerking, kennisoverdracht en kennisuitwisseling tussen Surinaamse en (Surinaams-) Nederlandse individuen en organisaties

Wie zijn de klanten van het Arbeidsloket?

- Het bedrijfsleven en de overheid van Suriname
- Potentiële (Surinaams-) Nederlandse (r)emigranten
- (Surinaamse) Nederlanders die voor een korte periode in Suriname willen werken (hieronder valt ook vrijwilligerswerk)

Waarom wordt Arbeidsloket opgericht?

- Voor het stimuleren van onderlinge kennisuitwisseling, kennisontwikkeling en kennisoverdracht
- Voor het bevorderen van het werkverkeer van Nederland naar Suriname
- Voor de ontwikkeling van 1 aanknopingspunt met betrekking tot de arbeidsmogelijkheden in Suriname
- Voor de begeleiding van het arbeidstraject, voor de werknemer en de organisatie

Wat voor een soort bedrijf wordt Arbeidsloket?

Arbeidsloket Suriname is een initiatief van stichting L' Amazone. Arbeidsloket Suriname zal functioneren als professioneel aanknopingspunt tussen de verschillende partijen die betrokken zijn bij de arbeidsmogelijkheden in Suriname.

Missie voor de afstudeeropdracht 'Werken in Suriname'

Het verschaffen van informatie over Suriname, zodat Nederlanders voor vertrek naar en tijdens hun verblijf in Suriname, de informatievoorziening, met betrekking tot werken, wonen en leven in Suriname kunnen krijgen.

2 Activiteiten

Voor de realisatie van het Arbeidsloket dienen de volgende activiteiten te worden ontplooid. De punten zijn gekoppeld aan het activiteitenterrein van het Arbeidsloket (zie hoofdstuk 1, missie). Een aantal activiteiten zijn samengevoegd in een punt.

- Het werven van fondsen voor de realisatie van het Arbeidsloket

Voor de totstandkoming van het Arbeidsloket dient u personeel te werven. De personeelsleden zullen op vrijwillige basis of op betaalde basis een bijdrage leveren aan het Arbeidsloket. Indien de personeelsleden worden uitbetaald, dienen de financieringen door fondsen te worden volbracht. Ook dienen de promotiematerialen zoals de brochures en de website van het Arbeidsloket te worden gefinancierd door fondsen.

Het Arbeidsloket dient op langere termijn permanent een ruimte ter beschikking te stellen waarbij de klanten (de bedrijven) en de kandidaten (de potentiële emigranten) terechtkunnen in Nederland en Suriname. Ook hiervoor dient het Arbeidsloket fondsen te werven.

Het werven van fondsen is dus van essentieel belang. Omdat het Arbeidsloket hierdoor de realisatie en de verhoging van de professionaliteit van het Arbeidsloket kan bewerkstelligen.

- Het creëren van een platform in Suriname

Voor het bevorderen van het werkverkeer van Nederland naar Suriname dient het Arbeidsloket de Surinaamse bedrijven en de overheid te stimuleren om de (Surinaams) Nederlandse emigranten arbeidsplaatsen te bieden. Zolang de (Surinaams) Nederlandse emigranten geen zekerheid hebben over de arbeidsmogelijkheden, zullen zij niet naar Suriname emigreren. Vandaar dat de stimulatie van onderlinge kennisuitwisseling, kennisontwikkeling en kennisoverdracht tussen Nederland en Suriname ook niet zal plaatsvinden.

- Het optimaal verschaffen van informatie over werken, wonen en leven in Suriname

De informatiebronnen over werken, wonen en leven in Suriname zijn beperkt en moeilijk te verkrijgen in Nederland. Om de potentiële emigranten optimaal te voorzien van de zojuist genoemde deelgebieden, dient het Arbeidsloket ook te fungeren als een aanknopingspunt met betrekking tot de deelgebieden werken, wonen en leven in Suriname.

- Promotie van het Arbeidsloket

Eenzijds dient het Arbeidsloket de Surinaamse bedrijven en de overheid te prikkelen om gebruik te maken van de diensten van het Arbeidsloket. Anderzijds dient het Arbeidsloket potentiële emigranten te informeren en te stimuleren om de emigratie

naar Suriname te bevorderen. Hiervoor kan het Arbeidsloket verschillende middelen inzetten om de aanbidding van de diensten aan de man te brengen. Te denken valt aan een website, een brochure, mond-tot-mond reclame, advertenties op de Surinaamse en Nederlandse radio's, advertenties in de Surinaamse en Nederlandse kranten.

- Het werven van potentiële (Surinaams-) Nederlandse (r)emigranten

Er is gebleken dat steeds meer (Surinaamse) Nederlanders permanent of voor een kort verblijf naar Suriname vertrekken. Om deze personen te voorzien in de diensten die het Arbeidsloket te bieden heeft, dient het Arbeidsloket de potentiële klanten te werven. De kwaliteiten die de (Surinaams) Nederlandse (r)emigranten bezitten kan het Arbeidsloket aan de Surinaamse bedrijven en de overheid aanbieden. Het werven van de potentiële (r)emigranten kan middels de promotiemiddelen van het Arbeidsloket (zie "Promotie van het Arbeidsloket").

3 Formaliteiten

Alvorens u naar Suriname vertrekt, moeten er een tal van formaliteiten geregeld worden. In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van de noodzakelijke formaliteiten.

3.1 Visum

Voor emigratie naar Suriname moet u een visum aanvragen. Voor het aanvragen van een visum dient u een aanvraagformulier in te vullen, dat door het Surinaamse Consulaat in Nederland is gemaakt en deze vervolgens te sturen naar één van de Surinaamse Consulaten. In de meeste gevallen zult u een zogeheten 'single-entrance' visum ontvangen. Met dit visum kunt u Suriname slechts één keer in en uit gaan.

In Nederland kunt u voor een visum terecht bij het Consulaat Generaal der Republiek Suriname in Amsterdam:

De Cuserstraat 11
1081 CK Amsterdam
Nederland
Telefoon: 020-6426137

Hieronder een overzicht van de verschillende soorten visa. Afhankelijk van de reden, de tijdsduur en de geplande doorreizen kunt u een van de hieronder genoemde visa aanvragen.

Toeristenvisum

Als u Suriname regelmatig bezoekt, is het mogelijk een "multiple" (meervoudig entree) toeristenvisum aan te vragen voor de duur van 2, 6 of 12 maanden. Het is verstandig, om als u tijdens de vakantie van plan bent om vanuit Suriname andere landen te bezoeken en daarna weer naar Suriname gaat, direct een "multiple entry" visum aan te vragen.

Zakenvisum

Zie de informatie onder het kopje toeristenvisum. Hier gaat het wel om een multiple zakenvisum.

Spoedvisum

In geval van ziekte of overlijden bent u verplicht naast het ticket ook een doktersverklaring of een overlijdensakte over te leggen. Indien deze stukken niet overgelegd kunnen worden, zal er € 35,00 extra in rekening worden gebracht, zijnde spoedkosten.

Ook kunt u bij het Consulaat terecht voor een remigratievisum en een stagevisum.

U kunt de visumaanvraag aanbieden aan het loket, maar ook per post. Hierbij moet u rekening houden met een afhandelingsduur van 14 dagen. De aanvraag moet minimaal (drie) weken voor het vertrek bij het Consulaat zijn.

3.2 Uitschrijving bevolkingsregister

Als u voor langer dan 8 maanden, dus 2/3 van het jaar, uit Nederland vertrekt dient u zich uit te schrijven bij het bevolkingsregister. Dit gebeurt bij de (deel-) gemeente. Hierbij dient gevraagd te worden naar een bewijs van uitschrijving. Dit wordt niet automatisch verstrekt. Zorg voor een uittreksel uit het geboorteregister, afschrift van de huwelijksakte of geregistreerd samenlevingscontract. Deze dient u aan te vragen in de gemeente waar dit heeft plaatsgevonden.

Indien u korter dan 8 maanden in het buitenland zal verblijven maar zich in het buitenland wilt inschrijven, dient u zich dan ook in Nederland uit te schrijven. Het is namelijk niet mogelijk op twee plaatsen ingeschreven te staan.

3.3 Vreemdelingendienst

Als u langer dan 1 (één) week in Suriname zult vertoeven, dient u zich voor registratie aan te melden bij de Vreemdelingendienst te Nieuwe Haven. Deze regeling geldt niet voor de 60+ 'ers (zestig plussers). Indien u te laat bent, zal een boete op maandbasis in rekening worden gebracht.

3.4 Verblijfsvergunning

Om als buitenlander in Suriname te kunnen werken, zijn 2 soorten vergunningen vereist. Allereerst dient u zich te wenden tot het Ministerie van Justitie en Politie om een inwonende status te verkrijgen. Ook dient een werkvergunning verkregen te worden bij het Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu.

Buitenlanders die Suriname bezoeken, kunnen voor een periode van 6 maanden in Suriname blijven. Hierbij staat wel voorop dat zij in het bezit dienen te zijn van een geldig visum en ticket. Personen die langer willen blijven dan 6 maanden, dienen een verblijfsvergunning aan te vragen. Aanvragen voor een verblijfsvergunning worden gericht aan het Ministerie van Justitie en Politie. Om in aanmerking te komen voor een verblijfsvergunning is een werkvergunning van het Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu vereist.

Nederlanders vormen een uitzondering op bovenstaande regelgeving. Door een voorkeursbehandeling hoeven zij alleen aan te tonen hoe zij in hun onderhoud voorzien. Een verblijfsvergunning is 2 jaar geldig en kan verlengd worden.

3.5 Rijbewijs

Surinaams rijbewijs vernieuwen of verlengen

Personen, die woonachtig zijn in de BENELUX-landen en houders zijn van een Surinaams rijbewijs, kunnen de aanvraag voor verlenging, duplicaat en internationaal rijbewijs ter zake doen bij het Consulaat-Generaal van de Republiek Suriname te Amsterdam.

De aanvraag wordt doorgeleid naar de desbetreffende instantie in Paramaribo. De wachttijd is minimaal 3 maanden. Zodra het aangevraagde rijbewijs op het Consulaat is ontvangen, wordt u hierover bericht. U dient vervolgens uw rijbewijs persoonlijk af te halen.

Internationaal rijbewijs

Het Internationaal Rijbewijs is een internationaal verkeersdocument. In veel landen is het vereist als u daar als niet-ingezetene bij een tijdelijk bezoek een (motor)voertuig wil besturen. Het Internationaal Rijbewijs is verkrijgbaar bij ieder ANWB- verkooppunt (ook voor niet-leden). Voor meer informatie www.anwb.nl

3.6 Vaccinaties

Voor een bezoek aan Suriname zijn op het moment geen verplichte vaccinaties. Er wordt wel geadviseerd de volgende vaccinaties te nemen:

- Hepatitis A
- Gele Koorts
- DTP (Difterie, Tetanus and Poliomyelitis)
- Tyfeuze koorts, Buiktyfus

Voor meer inlichtingen over nodige vaccinaties kunt u terecht bij een GGD kantoor bij u in de buurt of bij het Landelijk Coördinatiecentrum Reizigersadvisering (www.lcr.nl).

Het kan ook nodig zijn om medicatie om Malaria te voorkomen en medicatie tegen reizigers diarree te hebben. Het risico om Malaria te krijgen is erg klein als u in het noordelijke deel van Suriname blijft. Vele delen van Suriname (verschillende delen in het binnenland) vereisen wel bescherming tegen Malaria. Raadpleeg uw eigen arts of gezondheidsinstituut hierover, zes weken voor vertrek. Afhankelijk van de plaatsen, die u wilt bezoeken en uw medisch verleden kan het zijn, dat u andere vaccinaties nodig heeft.

3.7 Invoer persoonlijke bezittingen

Officieel mag u als passagier de volgende artikelen belastingvrij invoeren:

1 liter sterke drank of 2 liter wijn, 400 sigaretten of 500 gram tabak, 50 gram parfum en 1 liter reukwater.

Verboden is het invoeren van fruit (vruchten), vleeswaren (rauw vlees, maar ook worst, ham, salami, kip enz), planten, (of delen van planten zoals bladeren stekjes, ook groenten), koffie, cacao, rijst, vis en alle verdovende middelen (ook hash en marihuana). Het in het bezit hebben en of gebruiken van deze verdovende middelen wordt in Suriname nog steeds bestraft met maximaal 4 jaar gevangenisstraf. Ook zijn het invoeren van personenauto's ouder dan 8 jaar en bussen ouder dan 10 jaar verboden.

Vanwege omstandigheden, zoals een uitbraak van mond en klauwzeer, gekke

koeienziekte of soortgelijke ziekten, kan het zijn dat de invoer van sommige andere artikelen ook verboden is. Voor meer informatie hierover kunt u het consulaat bellen.

Bij luxe of kostbare goederen, zoals bij een fototoestel, videocamera, sieraden, lap top (computer) en muziekinstrumenten kan de douane u vragen of die artikelen voor eigen gebruik zijn. Afhankelijk van uw antwoord en uw belofte deze goederen weer mee terug te nemen naar het buitenland, kan de douane beslissen of u invoerrechten over deze artikelen zult moeten betalen. U kunt gecontroleerd worden bij vertrek uit Suriname. Heeft u de artikelen niet meer bij u, dan zult u alsnog invoerrechten moeten betalen.

Invoerverbod

Verboden in te voeren zijn de beschermde diersoorten (of delen daarvan), beschermde slangen en beschermde vogelsoorten. Uiteraard zijn alle verdovende middelen, zoals cocaïne en dergelijke ook verboden.

Voor het invoeren van huisdieren (inclusief vogels en apen) moet u in het bezit zijn van een verklaring van goede gezondheid van uw dier. Honden en katten moeten ten minste 30 dagen voor vertrek tegen hondsdoelheid zijn ingeënt.

4 Wonen

Als u eenmaal in Suriname bent, zult u ook ergens moeten verblijven. Hieronder een overzicht van alles wat erbij komt kijken als u zich in Suriname zal gaan huisvesten.

4.1 Woning in Nederland

Als u emigreert en uw eigen woning in Nederland niet verkoopt, mag u nog maximaal twee jaar de rente en bepaalde kosten van deze eigen woning aftrekken als:

- uw woning leeg staat vanaf het moment dat u de woning hebt verlaten
- u uw woning probeert te verkopen

Het eigenwoningforfait wordt tijdens deze periode niet meegeteld bij uw inkomen. Als u tijdelijk naar het buitenland gaat en u houdt uw woning in Nederland aan, dan geldt een bijzondere regeling.

Let op:

Als u bijvoorbeeld uw woning verhuurt tijdens uw verblijf in Suriname, kunt u rente en bepaalde kosten niet meer aftrekken. Uw inkomsten uit uw eigen woning en de bijhorende hypotheekschuld vallen dan samen in box 3.

Woningmarkt Suriname

Momenteel zijn er in Groot-Paramaribo tussen de 50.000 en 60.000 woningen. Er is een tekort van 25.000 tot 35.000 woningen. In de afgelopen 50 jaar zijn slechts 177 woningen per jaar door de overheid gebouwd.

Grond als voorwaarde

Suriname is in vergelijking met veel andere landen een dun bevolkt land en er is veel grond. Maar er is niet veel goede bouwgrond. De aanwezige goede bouwgrond is dan ook schaars en duur.

Op de vrije markt is grond te koop, maar iemand met een laag inkomen is aangewezen op de overheid. Indien men toch liever kiest een kant en klare woning te kopen heeft dit te maken met de volgende punten:

- het kopen en het bouwen van een huis kost veel tijd;
- de bouwmaterialen zijn moeilijk verkrijgbaar in Suriname.

4.2 Huren of kopen

Het verkrijgen van een stuk grond of een huis wordt via de staat en de particulieren geregeld. Via de staat kunt u op verschillende manieren een stuk grond “huren”, maar niet kopen. Bij de particulieren kunt u gronden en huizen zowel kopen als huren.

De manieren om via de staat een huis te verkrijgen zijn het huren van een domeingrond, grondhuur en erfpacht.

Domeingrond

Voor het huren van een domeingrond dient u een verzoek in te dienen bij de Natuurlijke Hulpbronnen. De grond dient gebruikt te worden voor het bouwen van een huis. Het is dus de bedoeling dat u activiteiten ontplooit op het grondgebied.

Sinds kort is men in onderhandeling om de verkoop van domeingrond in Suriname mogelijk te maken.

Grondhuur

Voor het huren van een stuk grond kunt u ook kiezen voor grondhuur. Grondhuur is voor een termijn van 40 jaar, waarna deze verlengd kan worden. Na 40 jaar dient u weer een verzoek in te dienen voor verlening van het grondhuur. Op het grondgebied kunt u zowel beplanten als een huis bouwen.

Erfpacht

Zowel particulieren als de staat verstrekken erfpachtrecht. Erfpachtrecht houdt in dat de eigenaar van een stuk grond de bezitting, middels een jaarlijks pachtbedrag verhuurt aan een ander persoon. Degene die de grond huurt kan zijn rechten niet overdragen aan een ander. De wettelijke eigenaar is degene die de bezitter aanneemt.

Het verkrijgen van de hierboven genoemde faciliteiten door de staat van Suriname is mogelijk indien u een Surinaamse nationaliteit heeft. Iemand met een Nederlandse identiteit kan middels een clause, een notariële akte/overeenkomst, een huis op de naam van een Surinaamse registreren, maar de eigenaar is en blijft de Nederlander.

Ook particulieren verschaffen stukken grond. Suriname kent veel grootgrondbezitters. Deze grootgrondbezitters zijn in bezit van zo veel grond, dat zij deze verkopen. Degene die koopkrachtig zijn kopen de gronden en bouwen vervolgens een huis erop. Anderen kopen een stuk grond en beplanten deze voor verschaffing van het inkomen.

Voor degenen die voor een kort verblijf naar Suriname vertrekken zijn genoeg bemiddelingsbureaus die woningen aanbieden. Daarnaast kunt u natuurlijk ook gebruik maken van hotels. Voor een overzicht van hotels in Suriname, surf dan naar www.suriname-network.com.

4.3 Hypotheek afsluiten

Het afsluiten van een hypotheek in Suriname is niet vanzelfsprekend. Omdat de banken erg hoge rentes hanteren, is het voor de gemiddelde Surinamer niet aantrekkelijk een hypothecaire lening aan te gaan. Hopelijk zal de actie, die de Centrale Bank onlangs heeft geïntroduceerd, de Surinamers wel een kans geven een aantrekkelijke lening aan te kunnen gaan.

Vanaf 12 februari 2004 is het voor de Surinamers met een bruto inkomen, dat ligt tussen de 1200 en 4000 SRD op maandbasis en de beschikking hebben over een bouwperceel dat geheel vrij en onbezwaard is, mogelijk een lening aan te gaan bij een van de handelsbanken voor woningbouw, woningrenovatie en woninguitbreiding.

De lening kan aangaan worden voor een bedrag van maximaal 70.000 SRD en bij het

bouwen van een nieuwe woning mag het vloeroppervlak minimaal 60 vierkante meter zijn en maximaal niet groter dan 100 vierkante meter.

Wat dit project volgens de president van de Centrale Bank van Suriname zo mooi maakt, is dat het om een 100 procent financiering gaat en dat de hypotheekrente naar reden van 7 procent op jaarbasis zal gelden.

Wél is het zo, dat de financierende bank zich het recht voorbehoudt het rentetarief na verkregen goedkeuring van de Centrale Bank van Suriname eenzijdig te wijzigen als de algemene financiële en monetaire omstandigheden daartoe aanleiding geven.

Aantrekkelijke woongebieden in Suriname

In het Noorden van Suriname wonen veel prominente Surinamers, zoals de ambassadeurs en de ministers. Voor een duur woongebied kunt u ervoor kiezen een huis daar aan te schaffen.

Voor een middenklasse, rustige, goedbereikbare en veilige woonplaats zijn de wijken Uitvlugt en Zorg en Hoop in Paramaribo een optie.

4.4 Elektriciteit- en watervoorzieningen

Elektriciteit

De elektriciteitsvoorziening in Suriname berust bij de NV Energiebedrijven Suriname (EBS).

Standaard is het voltage 110. Op sommige plaatsen zijn tegen meerprijs dikke stroomkabels beschikbaar met 220 volt. Het is ook mogelijk om transformatoren te gebruiken.

Voor problemen met de elektriciteitsvoorziening kan men contact opnemen met de Algemene Aannemersvereniging (AAV).

Water

De watervoorziening in Paramaribo, het gebied langs de weg naar vliegveld Zanderij, Nieuw Nickerie, Moengo en Albina berust bij de N.V. Surinaamse Waterleiding Maatschappij (SWM). De drinkwatervoorziening in de rest van Suriname is de verantwoordelijkheid van de dienst Watervoorziening van het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen (NH).

In Paramaribo beschikt 93 procent van de bevolking over veilig drinkwater, in het kustgebied is dat 67 procent en in het binnenland 20 procent.

Om de ontwateringproblematiek van Paramaribo te verhelpen (de binnenstad wordt herhaaldelijk geteisterd door overstromingen), is een Masterplan Ontwatering Groot-Paramaribo ontworpen. Dit plan dekt de periode tot en met 2015 en de belangrijkste onderdelen hiervan zijn de bouw van nieuwe pompgemalen, de aanleg van een ringwegkanaal en een ringdam.

4.5 Telecommunicatie

Aanbieder van telefoniediensten in Suriname is het staatsbedrijf Telesur (Telecommunicatiebedrijf Suriname, www.sr.net). De toezichthoudende instantie voor de branche is de Telecommunicatie Autoriteit Suriname (TAS, www.tas.sr).

Volgens Telesur is de landelijke telefoondichtheid (het aantal aansluitingen in verhouding tot de totale bevolking) in 2003 met 5 procent toegenomen tot 45,5 procent. De International Telecommunication Union (ITU) geeft in haar cijfers voor 2001 een totaal aantal van 164.400 telefoonaansluitingen voor Suriname; per 100 inwoners waren er 17,58 vaste en 19,77 mobiele aansluitingen.

4.6 Beveiliging woning

De beveiliging van uw huis in Suriname is tegenwoordig geen luxe. Het moet gebeuren om een veiliger gevoel te creëren. Suriname wordt iedere dag geconfronteerd met de vele berichten in de pers over roofovervallen, berovingen en inbraken.

Er zijn allerlei vormen van beveiliging(sdiensten), waaronder elektronische inbraak- en brandalarmapparatuur, een centrale meldkamer met uitrukteam, manbeveiliging, waardetransport en de veelgebruikte dievenijzer.

Voor meer informatie kunt u terecht bij het beveiligingsbedrijf Professional Private Security NV te Suriname.

5 Werken

Voordat u naar Suriname vertrekt, dient u de arbeidsmogelijkheden en -omstandigheden te kennen. Meer hierover kunt u terugvinden in dit hoofdstuk.

5.1 Werkvergunning

Als u erover denkt om in Suriname te gaan werken, zult u eerst een werkvergunning toegekend moeten krijgen. Werkvergunningen worden geregeld door het Besluit Werkvergunning 1983 en toegewezen door de Afdeling Werkvergunningen van het Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu. Een werkvergunning wordt toegekend in de volgende gevallen:

- Specifieke werkrachten die niet door het land geleverd kunnen worden.
- Aan personen die een onderneming verwerven met een lokale tegenhanger.
- Een werkgeversverklaring waarin het bedrijf aangeeft dat de te werk stelling nodig is.

Het belangrijkste criterium voor een werkvergunning is dat een werkracht niet door het land zelf geleverd kan worden. Jaarlijks worden ongeveer 1500 werkvergunningen toegewezen. Aanvragen voor werkvergunningen worden gedaan bij de Afdeling Werkvergunningen van het Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu. In het Besluit Werkvergunning is vastgelegd dat een voorkeursbehandeling geldt voor speciale groepen.

Voor meer informatie over werkvergunningen en de speciale groepen kan men contact opnemen met het Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu.

5.2 Arbeidsmarkt

In Suriname ontbreekt het aan deskundigheid. Het samenspel tussen efficiënt en effectief handelen komt weinig voor in Suriname. Een tekort aan deskundigheid heeft met de volgende factoren te maken, namelijk:

- de sociaal-economische situatie in Suriname
- de geboden kansen (bepaalde opleidingen zijn er niet, bedrijven gaan failliet, geen verlenging van contracten, geen vast dienstverband)

De werkloosheid in Suriname is al vele jaren 30% van de beroepsbevolking. Veel mensen willen wel werken, maar er is geen passend aanbod voor hen. Vaak nemen zij dan minder passend werk aan.

Sectorwerkloosheid

Op dit moment heerst er een groot tekort aan werknemers in de sectoren gezondheidzorg, onderwijs en de industrie.

Het is voor de meeste Surinamers niet aantrekkelijk te werken in de Gezondheidszorg, omdat de lonen erg laag zijn. Veel Surinaamse studenten vertrekken naar het buitenland

voor de studie Geneeskunde (of daaraan gerelateerde studies) en keren vervolgens niet terug in land van herkomst. Het verschil in inkomen is wel 3 keer groter dan het inkomen in Suriname. Dat is de voornaamste reden.

Ook in de sector Onderwijs schort het aan goede onderwijzers. Ook deze sector wordt slecht betaald.

Overschot

In de laatste paar jaren zijn er in Suriname ontzettend veel kledingzaken, supermarkten, slijterijen en zaken in de autobranche bijgekomen. De detailhandel is makkelijk op te zetten in Suriname. Het is zelfs zo erg dat er wel 4 supermarkten naast elkaar zijn gelegen.

Ook is er een overschot aan advocaten en notarissen in Suriname.

Tekort

Suriname mist expertise en deskundigheid, vooral in de sector ICT. Veel grote ondernemingen en overheden hebben zelfs nog geen eigen website. De aanwezigheid van systeembeheerders is er wel.

Om expertise binnen te halen zijn de Ministeries gestart met uitwisselingsprogramma's met bijvoorbeeld Nederland en België. Ook worden er opfriscursussen en computercursussen gegeven om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen. De overheid zou hier graag meer aan willen doen, maar het heeft geen budget voor deze activiteiten.

Het investeringsklimaat op gebied van management is goed. In Suriname ontbreekt het aan deskundigheid op de volgende managementgebieden: logistiek, marketing en kwaliteit (milieu). Veel ondernemingen en stichtingen zijn in Nederland gestart de bevolking van Suriname wat deskundiger te maken op dit gebied. Door het verbeteren van de kwaliteit van de ondernemingen zal er werkgelegenheid ontstaan.

5.3 Arbeidsrecht

De arbeidswetgeving is geregeld in het Derde Boek van het Surinaams Burgerlijk Wetboek. Er zijn een aantal toonaangevende punten in de Surinaamse wetgeving. De arbeidswetgeving is opgenomen in Bijlage 1. Hieronder zijn een paar regels uitgeschreven, die eventueel belangrijk kunnen zijn voor emigranten of tijdelijke werknemers die naar Suriname gaan.

- Wanneer een arbeidsovereenkomst schriftelijk wordt aangegaan, zijn de kosten der akte en andere bijkomende onkosten ten laste van de werkgever.
- Een mondelinge machtiging kan slechts strekken tot het aangaan van een bepaalde arbeidsovereenkomst. Is de minderjarige nog geen volle achttien jaren oud, dan moet zij verleend worden in tegenwoordigheid van de werkgever of van degene, die namens deze handelt. Zij kan niet voorwaardelijk worden verleend.
- Een tussen echtgenoten aangegane arbeidsovereenkomst is nietig.

5.4 Legaliseren diploma

Legaliseren diploma

Door uw diploma te legaliseren verkrijgt u het wettelijk bewijs dat uw Nederlandse diploma is erkend door het ministerie van OCenW. Een stempel op het originele diploma bewijst dat het diploma echt is en wettelijk erkend. Buitenlandse werkgevers en scholen en universiteiten krijgen zo duidelijkheid over de wettelijke status van uw diploma in Nederland.

Een legalisatiestempel halen bij de IB-Groep

U kunt de folder 'U wilt met uw diploma naar het buitenland' van de IB-groep bestellen. Daarin zit het formulier Aanvraag legalisatie, statusverklaring of verklaring van onderwijsbevoegdheid bestellen. U kunt ook in Groningen langs gaan bij de Afdeling Diplomawaardering van de IB-Groep.

Een Apostille-stempel

Als u naar Suriname gaat, moet u een zogenaamde Apostille-stempel halen bij de Arrondissementsrechtbank.

Een verklaring van onderwijsbevoegdheid

Hebt u in Nederland een onderwijsbevoegdheid en wilt u in het buitenland les gaan geven? Dan kunt u bij de IB-Groep een verklaring van onderwijsbevoegdheid aanvragen. In deze verklaring is opgenomen in welke vakken en aan welke scholen u in Nederland bevoegd bent les te geven. De verklaring kan helpen bij de erkenning van uw opleiding en het aanvragen van een onderwijsbevoegdheid in het buitenland.

Statusverklaring

Wilt u iemand buiten Nederland inzicht geven in het niveau van de opleiding die u hebt gevolgd? Dan dient u een statusverklaring aan te vragen. Een statusverklaring wordt afgegeven voor opleidingen die zijn erkend door het ministerie van OCenW.

De IB-Groep werkt samen met de Nuffic en het Colo.

- Bij de Nuffic kunt u terecht voor verklaringen voor hbo en universiteit.
- Bij het Colo kunt u terecht voor verklaringen voor mbo en leerlingwezen.
- Bij de IB-groep kunt u terecht voor verklaringen voor mavo, havo, vwo, vbo.

5.5 Sofi-nummer

De Nederlandse inwoners beschikken over een sofi-nummer. In Suriname krijgt men een vast nummer van de fiscus. Hiermee kan men onder andere aan het werk gaan in Suriname. Voor de Nederlanders die naar Suriname emigreren blijft het Nederlandse sofi-nummer voor altijd bestaan.

5.6 Dienst Arbeidsinspectie

De Dienst Arbeidsinspectie controleert de arbeidsomstandigheden, -verhoudingen van de Surinaamse werknemers. De arbeidsomstandigheden in Suriname zijn in veel sectoren erbarmelijk te noemen. Sinds voor kort deed de Dienst Arbeidsinspectie weinig aan zijn controlerende functie. De laatste tijd zitten ze er wel boven op. Er is namelijk een verhoogde inspectie uitgevoerd op de uitoefening van de werkzaamheden van de arbeidsinspecteurs.

De rol van de Dienst Arbeidsinspectie is verbeterd middels herstructurering. Er vindt nu een effectieve naleving van de Arbeidswetgeving plaats door de ondernemingen. Ook is er een speciale unit ingezet om toe te zien dat het Decreet Werkvergunning Vreemdelingen strikt wordt nageleefd door de werknemers en werkgevers. De Dienst Arbeidsinspectie heeft ook al een onderzoek gedaan naar de loonontwikkeling in Suriname.

5.7 Ondernemingsraden en -bonden

Zoals Nederland kent Suriname ook ondernemingsraden. Om hieraan deel te nemen dienen de werknemers jaarlijks contributie te betalen.

Vakbonden in Suriname kennen ze ook, bijvoorbeeld in het onderwijs, de Bond van Leraren (BvL).

5.8 Arbeidsbemiddeling

Als u in Suriname op zoek bent naar werk kunt u terecht bij Bureau Arbeidsbemiddeling of bij de verschillende uitzendbureau's. Een opsomming van uitzendbureau's is te vinden op www.suriname-network.com.

6 Belastingen, verzekeringen en geldzaken

Het vertrek naar Suriname kan gevolgen hebben voor uw belastingen en verzekeringen. Daarnaast vindt u ook informatie omtrent geldzaken in Suriname.

6.1 Belastingen na emigratie

Als u in het buitenland gaat wonen, kan er voor de belastingheffing sprake zijn van emigratie. In dit hoofdstuk kunt u informatie vinden over het feit wanneer er sprake is van emigratie en welke gevolgen dit dan heeft voor de belastingen en premie volksverzekeringen.

Emigratie

Vaak is het direct duidelijk dat er sprake is van emigratie. Bijvoorbeeld als u (met uw partner of gezin en uw inboedel) vertrekt naar een ander land om daar een nieuw bestaan op te bouwen. Of bijvoorbeeld als u na uw pensionering besluit in een ander land te gaan wonen. Als u voor langer dan een jaar in het buitenland gaat wonen, bent u meestal geëmigreerd. Als u in dienst bent van de overheid en naar het buitenland wordt uitgezonden, bent u in bepaalde gevallen niet geëmigreerd. Dit kan het geval zijn als u bent uitgezonden als militair, ontwikkelingswerker of als lid van een diplomatieke missie. Soms is het lastig om te bepalen of er sprake is van emigratie. Neem bij twijfel contact op met het belastingkantoor.

Belastingdienst

Neem altijd contact op met het belastingkantoor als u gaat emigreren. Het belastingkantoor kan u vertellen of er in uw geval sprake is van emigratie. Als dit het geval is, krijgt u uitleg over de gevolgen voor de belasting en de premie volksverzekeringen voor uw persoonlijke situatie.

Nederland heeft namelijk met veel andere landen verdragen gesloten, zo ook met Suriname, om bijvoorbeeld te voorkomen dat u na emigratie over hetzelfde inkomen in twee landen belasting moet betalen. Hoe dit precies gaat, verschilt per land en per situatie. Het belastingkantoor kan u ook vertellen of u uw voorlopige teruggaaf moet herzien of stopzetten. Zo komt u later niet voor verrassingen te staan.

Als u gaat emigreren kunt u een gemachtigde aanwijzen die uw belastingzaken regelt. Als u uw zaken liever zelf vanuit het buitenland regelt, dan kan dat natuurlijk ook. Geef bij emigratie altijd uw nieuwe adres door. Dit bevordert een snelle afhandeling.

Gevolgen van emigratie

Over de periode vòòr uw vertrek naar het buitenland, moet u in Nederland belasting betalen. U bent namelijk tot het moment van vertrek binnenlands belastingplichtige. Op het moment van emigratie eindigt uw belastingplicht in Nederland, tenzij u na het moment van emigratie nog bepaalde inkomsten of vermogensbestanddelen (bijvoorbeeld inkomsten uit (vroegere) dienstbetrekking, onroerende zaken) in Nederland heeft. Dan moet u hierover (dus over uw Nederlandse inkomsten) belasting blijven betalen in Nederland. U bent dan voor de Nederlandse Belastingdienst buitenlands

belastingplichtige. Over de inkomsten die u in Suriname zult genereren, moet u daar meestal belasting betalen.

Fiscale partners

Als u binnenlands belastingplichtige bent en getrouwd of uw partnerschap bij de burgerlijke stand laat registreren, bent u automatisch elkaars fiscale partners (behalve als u duurzaam gescheiden leeft). Woont u ongehuwd samen, dan kunt u onder bepaalde voorwaarden ervoor kiezen om elkaars fiscale partners te zijn.

Als u buitenlands belastingplichtige bent en u wilt elkaars fiscale partner zijn, dan kan dat alleen als u beiden kiest voor behandeling als binnenlands belastingplichtige. Om behandeld te worden als binnenlands belastingplichtige dient u te leven in een land in de Europese Unie of een ander land, zoals Suriname, waarmee Nederland een belastingverdrag heeft.

Recht op keuze voor behandeling als binnenlandse belastingplichtige

U mag er in het jaar van emigratie altijd voor kiezen om gedurende het gehele jaar als een inwoner van Nederland beschouwd te worden. U wordt dan in het hele jaar van emigratie behandeld alsof u binnenlands belastingplichtige bent. Als u na emigratie buitenlands belastingplichtige bent geworden, mag u niet alleen in het jaar van emigratie, maar ook in de jaren na uw emigratie ervoor kiezen om behandeld te worden alsof u binnenlandse belastingplichtige bent. U moet dan wel wonen in een land in de Europese Unie of een ander land waarmee Nederland een belastingverdrag heeft. Dit geldt dus ook voor Suriname.

Als u kiest voor behandeling als binnenlands belastingplichtige moet u zowel in Nederland als in Suriname al uw inkomsten (dus zowel uw Nederlandse inkomsten als uw Surinaamse inkomsten: uw zogenoemde wereldinkomen) opgeven. U hoeft echter niet over dezelfde inkomsten in beide landen belasting te betalen.

Kiezen voor behandeling als binnenlands belastingplichtige kan voor u voordelig zijn, zeker als u in Nederland werkt (of andere inkomsten in Nederland heeft) of als u een fiscale partner heeft. Deze keuze maakt u op uw aangifte inkomstenbelasting.

Als u kiest voor behandeling als binnenlands belastingplichtige blijft u bijvoorbeeld recht houden op:

- heffingskortingen (kortingen op uw belasting)
- aftrek van (hypotheek)-rente en kosten van geldleningen voor uw eigen woning in het buitenland
- een heffingvrij vermogen in box 3
- persoonsgebonden aftrek, zoals aftrek van ziektekosten of andere buitengewone uitgaven

Als u en uw fiscale partner beiden kiezen voor behandeling als binnenlands belastingplichtige heeft u beiden meestal recht op bovengenoemde voordelen. Bovendien kunt u dan gebruik blijven maken van uitbetaling van de heffingskorting aan de minst verdienende partner.

Indien u kiest voor behandeling als buitenlands belastingplichtige, verliest u de voordelen die binnenlandse belastingplichtigen hebben, zoals hypotheekrenteaftrek en de persoonsgebonden aftrek. Bovendien heeft u geen recht meer op een deel van de heffingskortingen. Hierdoor zijn uw heffingskortingen in het jaar van emigratie ongeveer 9% lager. In de jaren na emigratie vervalt uw recht op heffingskortingen helemaal, tenzij u ook dan nog in Nederland verzekerd bent door de AOW, de Anw en/of AWBZ. Voor meer informatie over heffingskortingen belt u dan de Belasting Telefoon 0800-0543.

Gevolgen voor uw volksverzekeringen

Als u in Nederland woont, bent u verzekerd voor de Nederlandse volksverzekeringen. Hiervoor betaalt u premie. De volksverzekeringen zijn:

- Algemene Ouderdomswet (AOW)
- Algemene nabestaandenwet (Anw)
- Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)
- Algemene Kinderbijslagen (hiervoor betaalt u geen premie)

Op het moment van emigratie eindigt de verplichte verzekering voor de volksverzekeringen. U betaalt dan geen premie meer. Als u niet meer verzekerd bent, heeft u ook geen recht meer op voorzieningen uit deze volksverzekering. Heeft u na uw emigratie nog inkomsten uit Nederland (bijv. inkomsten uit werk), dan blijft u mogelijk wel verplicht verzekerd voor de volksverzekeringen.

Na emigratie blijft u wel recht hebben op een AOW-uitkering vanaf uw 65ste. Uw uitkering zal echter lager zijn (tenzij u al 65 jaar was op het moment van emigratie), omdat u na uw emigratie geen premie meer betaalt. Wilt u na uw emigratie toch volledig verzekerd blijven voor de AOW en Anw? Dan kunt u hiervoor een vrijwillige verzekering afsluiten. U moet dan binnen één jaar na emigratie een aanvraag indienen bij:

Sociale Verzekeringsbank (SVB)
Kantoor Verzekeringen
Postbus 357
1180 AJ Amstelveen
020-6565209

Als u een pensioen of een uitkering (bijvoorbeeld AOW, WAO of Anw) uit Nederland blijft ontvangen, dan kunt u onder bepaalde voorwaarden uw AWBZ-verzekering vrijwillig voortzetten. Ook hiervoor moet u binnen één jaar na emigratie een verzoek indienen bij de SVB. Voor meer informatie over volksverzekeringen kunt u ook internet raadplegen: www.svb.org of www.socialeverzekering.nl

Motorrijtuigbelasting

Als u emigreert en u een motorvoertuig meeneemt, moet u het kenteken hiervan afmelden bij het Centrum voor voertuigtechniek van de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW), telefoon 079-3464444. Als u het kenteken heeft afgemeld, stopt de heffing van de motorrijtuigbelasting. Eventueel vooruitbetaalde motorrijtuigbelasting ontvangt u dan automatisch terug. Neem ook contact op met de Douane voor een verklaring van

uitvoer. De Douane kan u ook inlichten wanneer u bij emigratie aangifte van uitvoer van andere goederen moet doen.

Voor algemene vragen door douanezaken kunt u (gratis) terecht bij de Belasting
Telefoon Douane: 0880-0143, of raadpleeg internet www.douane.nl

Na het jaar van Emigratie: aangifte en aanslag

Na afloop van het jaar van emigratie, ontvangt u van de Belastingdienst een speciaal aangiftebiljet: het M-biljet. Als u geen M-biljet ontvangt, kunt u hierom vragen bij de Belastingdienst. Op basis van uw aangifte ontvangt u een aanslag. Dit hoeft niet altijd te betekenen dat u belasting moet betalen. Het is ook mogelijk dat u een bedrag ontvangt, omdat u te veel belasting heeft betaald. Het is ook mogelijk dat u, naast de normale aanslag, een zogenoemde conserverende aanslag ontvangt. Zo'n aanslag ontvangt u bijvoorbeeld als u in het verleden premies voor lijfrenten heeft afgetrokken of als u in Nederland pensioenrechten heeft opgebouwd. De aanslag wordt berekend over de hoogte van de pensioen- of lijfrenteaanspraak op het moment van emigratie. U kunt voor deze aanslag tien jaar uitstel van betaling vragen. Als de periode van tien jaar voorbij is, hoeft u de conserverende aanslag niet te betalen. U komt dan namelijk in aanmerking voor kwijtschelding. Voorwaarde is wel dat u kunt aantonen dat u uw pensioen- of lijfrenteaanspraak niet tussentijds heeft afgekocht, verleend, verpand, of op een ander manier heeft gewijzigd. Doet u dat wel tijdens de periode van tien jaar, dan moet u e conserverende aanslag betalen, inclusief invorderingsrente.

Voor meer uitgebreide informatie over emigratie kunt u contact opnemen met het Informatiecentrum Belastingdienst Buitenland (IBB) telefoon 0800-0241212 of 030-2753812.

6.2 Lokale belasting

Omzetbelasting

De omzetbelasting wordt geheven bij de lokale producent van goederen en bij de importeur van geïmporteerde goederen. Het tarief hiervoor is 7% voor goederen en 5% voor diensten. Grondstoffen, attributen, halffabrikaten en verpakkingsmateriaal vallen onder het 0% tarief.

Belasting voor particulieren

Particulieren gehuisvest in Suriname worden aangeslagen voor hun wereldwijde netto inkomsten, waar ook ontvangen. Het netto inkomen is het verschil tussen het totale inkomen en aftrekbare uitgaven, aftrekbare bedrijfsuitgaven en het persoonlijke basis inkomen. Particulieren die niet woonachtig zijn in Suriname worden aangeslagen op hun netto Surinaams inkomen, het totale inkomen gegenereerd in Suriname, min de aftrekbare verliezen gemaakt in Suriname en rente over schulden voortkomend uit een hypotheek voor onroerend goed in Suriname. Voor de inkomstenbelasting is er een betalingsvrijstelling van 420 Surinaamse dollar (SRD). De inkomenskoersen staan in de volgende tabel:

Jaarlijks Belastbaar Inkomen (SRD)	Koers (%)
420. - 1.680	10
1.680- 2.940	20
2.940 - 4.550	30
4.550 en meer	40

6.3 Verzekeringen

Allereerst moet u uw verzekering in Nederland opzeggen. Vervolgens kunt u bij verschillende maatschappijen, verzekeringen op allerlei gebieden afsluiten. Bij deze verzekeringsmaatschappijen kunnen de Surinamers terecht voor de onderstaande verzekeringen:

• Fatum Verzekeringen	www.fatum-suriname.com
• Assuria Verzekeringen	www.assuria.sr
• NV Parsasco	www.parsasco.com

Hieronder volgt een opsomming van verschillende verzekeringen:

- Motorrijtuigenverzekering
- Aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren (AVP)
- Verhuisboedel - Autotransportverzekering
- Ongevallenverzekering
- Brand- en inboedelverzekering
- Levenslange Overlijdensverzekering
- Reisongevallenverzekering

Verzekeringen die worden betaald door de werkgever:

- Collectieve Ziektekostenverzekering
- Surinaamse Ongevallen Regeling (SOR)

6.4 Geld- en bankzaken

Surinaamse bankbiljetten

Suriname had tot 1 Januari 2004 als munteenheid de gulden. Nu is de officiële aanduiding SRD (Surinaamse Dollar). Tot de nieuwe dollarbiljetten gedrukt zijn en omgewisseld kunnen worden moet u in de waarde aanduiding 3 nullen schrappen. De huidige guldenbiljetten worden geleidelijk uit de roulatie gehaald.

Munt en muntbiljetten

Munten en muntbiljetten die nog wettig betaalmiddel zijn, blijven na 1 januari 2004 hun nominale waarde in centen behouden. Dat is de waarde die erop gedrukt staat. Die waarde wordt dus niet door 1000 gedeeld. De muntbiljetten zullen geleidelijk aan wel vervangen worden, maar ook hier geldt dat ze wettig betaalmiddel blijven.

In plaats van 1 gulden moet men dus lezen: 1 dollar.

Surinaamse deviezen

U kunt in het buitenland nergens Surinaams geld inwisselen. Voor de reis naar Suriname bent u dus aangewezen op US dollars of Euro's. Veel grote zaken, touroperators en hotels hanteren vanwege de schommelende koers hun prijzen in US dollars of in Euro's. U kunt echter ook gewoon met Surinaams geld betalen.

De koers

De wisselkoers van de Surinaamse gulden schommelt nogal, maar is momenteel (1 Januari 2004) ongeveer:

€ 1 (Euro) = SR \$ 3.50 (Surinaamse dollars)

\$1 (US dollar) = SR \$. 2.70 (Surinaamse dollars)

Wisselen

Bij elke bank in Suriname kan geld gewisseld worden tegen de officiële koers, vastgesteld door de Centrale Bank van Suriname. Er zijn ook particuliere wisselkantoren, die een iets hogere koers geven. Geld op straat wisselen, is verboden. Bovendien is het niet raadzaam, aangezien het is voorgekomen dat toeristen op die manier hun geld zijn kwijt geraakt. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

Travellers cheques

Traveller cheques kunnen bij alle grote banken worden ingewisseld.

Credit cards

Credit cards zijn nog niet gebruikelijk in Suriname. Enkele grote hotels accepteren ze wel. Ook op een aantal beperkte plaatsen kan geld opgenomen worden met een master/visa card, maar het is toch beter om met contant geld te betalen. Zeker bij de kleinere zaken, zoals winkels, restaurants en dergelijke.

Bankrekening

Als u een bankrekening wilt openen in Suriname vanuit het buitenland, kunt u alleen een valutarekening openen. Dit kan alleen bij de Surinaamse Bank, RBBT Bank en de Hakrinbank. Bij bedragen hoger dan 10.000 euro, wordt naar de afkomst gevraagd. Dit uit voorzorg voor het witwassen van gelden.

Een inwoner van Suriname kan bij de lokale banken een bankrekening open. Het enige wat u hoeft mee te nemen is een geldig legitimatiebewijs. Dit kan ook een verblijfsvergunning zijn. Ook dient gelijk een bepaald bedrag gestort te worden.

7 Dagelijkse leven

Het dagelijkse leven in Suriname is anders dan in Nederland. Hieronder kunt u de verschillen zien.

7.1 Vervoer

Openbaar vervoer

Er gaan openbare minibusjes naar verschillende buurten. Elke route heeft haar eigen busstation. Steek je hand op als er een langsrijdt en als hij niet vol zit, stopt de bus en kun je instappen. Als je je bestemming hebt bereikt druk je op een belletje of roep je "Halte chef!" en stap je uit.

Taxi

Taxi's zijn in heel Paramaribo te vinden en in de buurt van alle hotels. Let wel: de taxi's zijn vaak niet herkenbaar en zijn niet voorzien van een taximeter. De kwaliteit van de auto's wisselt sterk, soms zet een chauffeur zijn radio keihard, zodat je het gerammel en losschietende onderdelen niet hoort. Andere taxi's zijn zeer luxe en met airco uitgerust, een verademing in de warme tropen.

Fiets

Fietsenhuur is mogelijk. In Paramaribo fietsen de mensen veel. Op verschillende plekken is het huren van fietsen en brommers mogelijk. De fietsendieven zijn in Paramaribo goed actief, vandaar dat de fietsen en brommers goed beveiligd dienen te zijn.

Auto

Het is mogelijk om in Suriname een auto te huren. Kijk voor het huren van een auto op: www.holidaycars.com. Houdt er rekening mee dat in Suriname links wordt gereden. Ingewikkeld daarbij is dat bij het grootste gedeelte van het wagenpark het stuur eveneens links zit. Belangrijk om te weten is dat de meeste wegen in Suriname niet zijn geasfalteerd.

Brommer/scooter

Voor het rijden van een scooter of een brommer heeft u geen rijbewijs nodig. Het is wel verplicht dat de rijder documenten bij de hand heeft waaruit blijkt dat de rijder de eigenaar van het motorrijtuig is. Een nummer bewijs op naam, een verzekeringsbewijs op naam of een keuringsbewijs op naam is voldoende.

Boot

Om een boot te varen moet u wel over documenten beschikken, waaruit blijkt dat de bestuurder deskundig genoeg is en een vergunning heeft om een boot te varen. De deskundigheidsverklaring krijgt men van de MAS Suriname (Maritiem Associatie Suriname) en de vergunning van het Ministerie van Transport en Communicatie. Dit geldt alleen als u commercieel bezig is. Personen die in de vrije tijd een boot varen, dienen alleen een document te hebben dat hij of zij de eigenaar van de boot is.

7.2 Wegenbelasting en parkeergeld

Wegenbelasting

De wegenbelasting wordt in Suriname bij de benzine (gasolie of diesel) ingecalculleerd. Een liter benzine kost in Suriname bv. 1,50 SRD, 0,10 SRD daarvan is de wegenbelasting die u betaalt. De gedachtegang hiervan is: hoe meer men rijdt, des te meer men gaat tanken en des te meer wegenbelasting men moet betalen.

Parkeergeld

In Suriname kunnen de personenauto's voor 2,50 SRD (ongeveer € 0,78) per uur bij de betaalde parkeerplaatsen de auto's parkeren. Voor bussen en vrachtverkeer wordt een tarief van 5,00 SRD (ongeveer €1,56) gehanteerd.

De bekende betaalde parkeerplaatsen in Suriname zijn Johan Adolf Pengel Luchthaven, Cola Kreek, Zanderij 1, White Beach, Blakka Watra, parkeerterrein Hotel Krasnapolsky, parkeerterrein "Het gemak".

7.3 Openingstijden winkels en kantoren

Werktijden Suriname

Er zijn verschillende kantoorwerktijden in Suriname, namelijk die van bedrijven en van de overheid.

Bedrijven

Maandag tot en met vrijdag:	7:30 – 16:30
Zaterdag:	7:30 – 12:30

Overheid

Maandag tot en met donderdag:	7:00 – 15:00
Vrijdag:	7:00 – 14:00

7.4 Veiligheid

In 1999 telde het Nationaal Leger, waaronder zee- en luchtmacht, 2000 personen. In verband met de aanslagen van 11 september heeft Suriname aangegeven de acties van de VS te ondersteunen en zich in te zetten voor terrorisme bestrijding. In april 2002 werd het Nationaal Coördinatie Centrum Suriname opgericht dat het werk rond de drugsbestrijding door politie, militaire politie, kustwacht en douane zal coördineren.

De veiligheid van Suriname staat zeer onder druk van de grensoverschrijdende criminaliteit die wordt bedreven door veelal drugsgelateerde misdaad kartels en van binnenlandse bendes die middels hand- en spandiensten aan genoemde kartels of door hun eigen hebzucht gedreven de vreugde van velen in het land verpesten.

7.5 Media

E-business

De ontwikkeling van e-business staat in Suriname nog in de kinderschoenen. Wel zijn er enkele initiatieven op dit gebied, zoals de marktplaats SuriTrade Vraag & Aanbod die toegankelijk is via de website Waterkant.Net: www.suritrade.com.

Er zijn twee internetproviders in Suriname: Telesur (www.sr.net) en CQ-Link (www.cqlink.sr). Volgens de International Telecommunication Union (ITU) waren er in 2001 in totaal zo'n 14.500 internetgebruikers in Suriname. Voorts waren er circa 20.000 pc's in gebruik, iets meer dan 4,5 per 100 inwoners.

Kranten

De belangrijkste krant in Suriname is De Ware tijd. Andere kranten in Suriname zijn:

- De Nieuwe Krant
- De West

De 5 televisiestations van Suriname:

- Ampies Broadcasting Corporation (Kanaal 4)
- Apintie (Kanaal 10)
- Algemene Televisie Verzorging (ATV) (Kanaal 12)
- Rapar Broadcasting Network (RBN) (Kanaal 5)
- STVS

Een aantal radiostations in Suriname:

- ABC Radiostation
- Radio 10
- Radio Apintie
- Radio Nickerie (Rani)
- Radio Paramaribo (Rapar)
- Radio Shalom
- Radio SRS
- Radio Zon

7.6 Kinderopvang

Als u erg jonge kinderen heeft en geen tijd heeft om op ze te passen of geen geschikt persoon kunt vinden die wilt oppassen, dan kunt u uw kinderen achterlaten bij een van de kinderopvangcentra die te vinden zijn op www.suriname-network.com.

7.7 Onderwijs

Onderwijssysteem in Suriname

In Suriname heeft het onderwijssysteem verschillende opleidingsniveaus, te weten:

GLO - Het Basisonderwijs (Lagere school en kleuter) (duur: 6 jaar)

Bij het afronden krijg je een getuigschrift.

V.O.J. - Voortgezet Onderwijs voor Junioren - Lager Beroepsniveau

- E.B.O. - Elementair Beroepsgericht Onderwijs
- E.T.S. - Elementair Technische school
- L.B.G.O. - Lager Beroepsgericht Onderwijs
- L.T.O. - Lager Technisch Onderwijs
- M.U.L.O. - Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (duur: 4 jaar)
- Avond-Mulo
- Avond-Technische School

Bij het afronden krijg je een diploma.

V.O.S. - Voortgezet Onderwijs voor Senioren - Middelbaar Beroepsniveau

- Kweek-A opleiding (duur: 4 jaar)
- Kweek-B opleiding (duur: 4 jaar)
- H.A.V.O. - Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (duur: 2 jaar)
- V.W.O. - Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (AMS en Lyceum) (duur: 3 jaar)
- IMEAO - Middelbaar Economisch en Administratief Onderwijs
- NATIN - Technicus in middenkader functie
- COVAB - Opleidingen
- MHAS - Avond Middelbare Handelschool
- Avond-HAVO
- AMTO - Avond Middelbaar Technisch Onderwijs

Bij het afronden krijg je een diploma. Waarna je het H.B.O. - Hoger Beroepsgericht Onderwijs in kunt gaan. Ook is er de mogelijkheid een opleiding op academisch niveau te volgen.

Voor een volledig overzicht van de studiemogelijkheden, ga dan naar www.srananskoro.com, onderwijssysteem in Suriname.

Als u als gezin emigreert is het handig om te weten waar uw kinderen terecht kunnen op het gebied van onderwijs. Hieronder enkele van de verschillende middelbare scholen:

- Algemene Middelbare School (AMS)
- Mr. Dr. J. C. de Miranda Lyceum I

7.8 Gezondheidszorg

Het is verstandig om bescherming tegen muskieten en muggen te hebben. Maak gebruik van zalf en draag kleren met lange mouwen en lange broeken als het niet te warm is. Zo zult u zich beschermen tegen bijvoorbeeld Dengue ook wel bekend als knokkelkoorts. Een ander voordeel van het dragen van deze kleren is, dat u voorkomt om verbrand te worden door de zon of een zonnesteek op te lopen. De zon in Suriname kan erg heet aanvoelen en het kan gevaarlijk als u er niet aan gewend bent.

Medicijngebruik

Indien u medicijnen gebruikt, neem dan genoeg mee. Sommige medicijnen zijn in Suriname moeilijk te verkrijgen.

EHBO-doos

Neem een goed gevulde EHBO-doos mee voor de kleine ongelukjes. Artikelen die niet mogen ontbreken zijn natuurlijk ook zalf tegen muggen- en mierenbeten.

Ziekenhuizen en apotheken

Voor een overzicht van de ziekenhuizen en apotheken in Suriname kunt u surfen naar www.suriname-network.com.

Ziektekostenverzekeringen

Wanneer een uitkerings- of pensioengerechtigde naar het buitenland verhuist, dan heeft dat gevolgen voor de ziekenfondsverzekering, behalve wanneer de verhuizing naar een EU-land, EER-land of een van de bilaterale verdragslanden betreft. In geval van een verhuizing naar Suriname eindigt dus de ziekenfondsverzekering.

Men dient zich dan af te melden bij het ziekenfonds. De uitkeringsinstantie zal dan de premie-inhouding stopzetten. Dit houdt uiteraard in dat de desbetreffende persoon zich zelf op een andere wijze tegen ziektekosten dient te verzekeren.

Er is een algemene ziektekostenverzekering en de gezondheidszorg is deels in handen van particuliere organisaties, die veelal met overheidssteun ziekenhuizen, poliklinieken en consultatiebureaus exploiteert. Van groot belang voor de medische verzorging zijn zendings- en missieorganisaties, zoals de Stichting medische zending, waarin protestantse en katholieke organisaties samenwerken.

De gemiddelde levensverwachting, is voor mannen 67 jaar en voor vrouwen 72 levensjaren. Net als in het onderwijs is de gezondheidszorg gemaakt naar een Nederlands model, de meeste behandelingen worden door eigen artsen verricht. Met Nederlandse ziekenhuizen zijn door het staatsziekenfonds afspraken gemaakt over aandoeningen die niet in Suriname behandeld kunnen worden, de overtocht wordt dan betaald van de ontwikkelingshulp.

De bekende verzekeringsmaatschappijen in Suriname zijn Stichting Staatsziekenfonds, Clico Life & General insurance company (S.A.) Ltd., Assuria N.V., NV Parsasco en Fatum Verzekeringen.

8 Vrije Tijd

Suriname kent andere gewoonten en gebruiken. Nuttige manieren om uw vrije tijd te vullen is het uiting geven aan uw geloof, aan een sport te doen, een bibliotheek te bezoeken of te genieten van de recreatiemogelijkheden.

8.1 Gewoonten en gebruiken

Zakelijke gedragscode

In Suriname verwacht men bij zakelijke besprekingen dat heren minstens in pantalon en in gestreken overhemd gekleed gaan en de dames in mantelpak of rok met blouse. Surinamers zijn doorgaans zeer beleefd: tutoyeren is niet gebruikelijk.

De Surinaamse samenleving is nog hiërarchisch ingesteld. De ouderen worden met respect behandeld.

Als men door een Surinamer thuis wordt uitgenodigd, is het raadzaam om bij het betreden van de woning de schoenen uit te trekken. Weinig huizen hebben een deurbel. Bezoekers melden zich door 'klopklop' te roepen of aan de straatpoort te rammelen. Begroet de gastheer en gastvrouw met een handdruk, vervolgens stel je jezelf voor aan de andere aanwezigen. Het meenemen van een klein cadeautje, bijvoorbeeld een bos bloemen, wordt zeer gewaardeerd. Gelijk uitpakken is niet gebruikelijk.

Aangeboden eten weigeren wordt als een belediging ervaren. Blijven plakken is in Suriname niet gewoon. De meeste Surinamers moeten 's morgens weer vroeg uit de veren. Bedank de gastheer en gastvrouw bij vertrek uitvoerig voor hun gastvrijheid.

Omgangsvormen

Groeten

In Suriname zal u vaak begroet worden met: "Hoe gaat het?" (Sur. = Fawaka). Dit is slechts een beleefdheidsgroet. Niet een speciale vraag, die een uitgebreid antwoord verwacht. Uw antwoord kan zijn, afhankelijk van uw welzijn: "Goed" (Sur. = boeng) of "Matig" (Sur. = ai go).

Afspraken

Als u een afspraak heeft gemaakt op een bepaald tijdstip, zal degene met wie u heeft afgesproken soms te laat zijn, of misschien zonder bericht zelfs helemaal niet komen. Dit is voor een groot deel geen onwil.

Dan is er nog de gemoedelijke natuur van de Surinamer. Deze doet hen vaker zaken toezeggen en of beloven om u niet te kwetsen. Wordt hierover niet boos, want dat maakt dat men u niet begrijpt.

Anderzijds wordt van u als toerist of vakantieganger wel verwacht dat u op tijd op uw afspraken komt.

Beleefdheidsvragen

Het kan gebeuren dat als u ergens bent, men u de volgende vraag stelt: " Wanneer gaat u weer weg? " Dit is echter een beleefdheidsvraag, waar geen slechte bijbedoeling achter zit. Dan vindt men u juist aardig en vinden ze het vaak jammer dat u weer weg moet. Of bijvoorbeeld: "Hoe gaat het met (persoon)". Dit is vaak, als het een familielid van u betreft een vraag die geen zeer uitgebreid antwoord behoeft.

Als u ergens op bezoek bent, zal de ontvangende partij het u zoveel mogelijk naar de zin maken. Zelfs als men aandringt, blijf dan toch niet te lang. Uit beleefdheid zal men u dit steeds weer vragen als u weg wil gaan, " Blijf nog even, enz." Dit ligt in de gastvrije natuur. Men zal uw bezoek meer waarderen als u weet wanneer het tijd is om op te stappen.

Enkele aanvullende bezoekregels

Zorg dat u netjes gewassen en gekleed op bezoek gaat. Dat wordt erg op prijs gesteld. (Te netjes gekleed zijn voor een gelegenheid, bestaat niet in Suriname).

Kijk, als u ergens op bezoek bent, niet nieuwsgierig rond, dat wordt als onbeleefd ervaren. Wacht tot de gastvrouw of gastheer u uitnodigt rond te kijken.

De hoofdmaaltijd in Suriname wordt gegeten tussen 12.00 uur en 15.00 uur. Maar ook u als u 's avonds ergens op bezoek bent zult ongetwijfeld meerdere malen worden gevraagd of u wat wil eten. Denk er om dat men u dan een volledige rijstmaaltijd voorzet met alles er op en er aan. Ook is men nogal royaal met het opscheppen van eten, dus als u niet veel eet, maak dat dan ook duidelijk voordat er voor u wordt opgeschept. Schaamt u zich vooral niet als de gastvrouw en de gastheer niet mee eten. Vaak hebben ze al gegeten en beschouwen het als normaal dat u als gast alleen eet.

Cadeautjes

Gekregen cadeautjes, worden nog ingepakt weggelegd. Het wordt als onbeleefd gezien deze direct open te maken. Dit heeft te maken met het gezichtsverlies dat de gever, of ontvanger zou kunnen leiden, als het cadeau niet in de smaak valt. Geef liever geen badzeep of andere toiletartikelen cadeau. Uw bedoeling zou verkeerd kunnen worden opgelegd, n.l. dat men stinkt. Aftershave of parfum mag uiteraard wel.

Vrouwen op straat

In Suriname, net als in andere delen van Zuid Amerika, vinden mannen het "stoer spel" om vooral blanke meisjes en vrouwen te versieren. Het versierspel varieert van het roepen van:"psssst" tot allerlei meisjesnamen of "schatje" om uw aandacht te trekken en oogcontact te maken.

Hoewel een enkeling er toe over kan gaan, als hij niet de gewenste reactie krijgt, minder nette taal uit kramen of u aan te raken, zal 99 % zich minder agressief opstellen naar onbekenden en ophouden, als u verder niet reageert. U kunt overdag gerust veilig alleen of met vriendinnen uitgaan, zolang u in bewoonde gebieden blijft en bars, cafés of gelegenheden waar alleen mannen aanwezig zijn, vermijdt.

Hygiëne

In de tropen gaat u al snel zweten. Zorg in verband met ziektes voor een goede lichaamshygiëne en neem elke dag een verfrissende douche. (Goed afdrogen om schimmelinfecties te voorkomen). Badkuipen zult u vaak alleen in de duurdere hotels tegenkomen. Gebruik een goede deodorant, gecombineerd met een aftershave of parfum. In Suriname wordt het op prijs gesteld, als u lekker ruikt.

Bediening in winkels of in het algemeen

Ofschoon het een regel is dat iedereen normaal op zijn beurt wacht, zal u het meemaken dat er iemand voor zijn of haar beurt geholpen wordt. Bekenden of familie worden in Suriname vaak voorgetrokken. Dit is een normaal verschijnsel en heeft dan ook geen enkele zin er een opmerking over te maken of boos om te worden.

Aanvullende omgangsvormen

Als volwassenen praten, worden kinderen geacht te zwijgen, tenzij ze om een mening gevraagd wordt. Kinderen noemen hun ouders nooit bij de voornaam.

Intiem gedrag in het openbaar zal worden afgekeurd. Intiem gedrag tussen homofiele mannen is nog steeds een groot taboe in Suriname.

Als u geaccepteerd bent, wordt u al snel aan anderen voorgesteld als vriend of vriendin. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de woorden "kennis" en "vriend(in)".

8.2 Godsdienst

Als u uiting wilt geven aan een geloof, dan is er genoeg aanbod van mandhirs (hindoetempels), kerken, synagogen en moskeen in Suriname.

8.3 Sport

Voetbal en slagbal zijn de meest beoefende sporten in Suriname. Daarnaast doen de Surinamers ook veel aan basketbal, volleybal en badminton. De elite Surinamers doen ook aan golven en watersporten. Race rally's, paardenrace, watersport, dammen, karate, tae kwando, judo, worstelen, volleybal, atletiek, zwemmen, body building, squashen, rennen, kickboxen en boxen zijn ook bekende sporten in Suriname.

8.4 Recreatie

De hoofdstad Paramaribo is een mix van Noord-Amerika en tropisch Amerika. Stenen en houten huizen, mandhirs, moskeeën en synagogen staan door elkaar in smalle straatjes. De oude stadskern met straten als de Herenstraat, Gravenstraat en Keizerstraat getuigt nog van de koloniale geschiedenis. Het centrum van de stad is het Onafhankelijksplein tegenover het presidentieel paleis.

De meeste bezochte recreatiegebieden in Suriname zijn Fort Zeelandia, de Palmentuin, de Petruskathedraal, het W.J. van Blommestein Meer, Brownsberg, Cola Creek, de Jodensavanne, Galibi en Danpaati.

8.5 Bibliotheken

Naslagwerk voor de studie, boeken om te lezen en informatiebronnen zijn te vinden in de Surinaamse bibliotheken. Een overzicht van de bibliotheken in Suriname zijn te vinden op www.suriname-network.com.

9 SWOT-analyse

De sterkten en zwakten zijn een interne analyse. Dit heeft betrekking tot het Arbeidsloket. De kansen en bedreigingen zijn een externe analyse en is dan gericht op Suriname.

9.1 Sterkten

- Aanbieder Nederlandse deskundigheid

Ten opzichte van de Surinaamse uitzendbureau's differentieert het Arbeidsloket zich, omdat zij Nederlandse deskundigen kunnen aanbieden.

- Bestaand netwerk Suriname

Het netwerk van Surinaamse bedrijven met het stageloket, kan fungeren als platform voor het Arbeidsloket.

- Enige volledige informatiebron

Het Arbeidsloket is de enige informatiebron in Nederland met informatie met betrekking tot werken, wonen en leven in Suriname.

9.2 Zwakten

- Beperkte naamsbekendheid

Het Arbeidsloket heeft nog geen naamsbekendheid. Daarom kunnen mensen nog geen gebruik maken van haar diensten.

9.3 Kansen

- Tekort aan deskundig personeel in Suriname

In Suriname ontbreekt het aan deskundigheid. Het samenspel tussen efficiënt en effectief handelen komt weinig voor in Suriname. Het Arbeidsloket kan hierop inspelen.

- Sectorwerkloosheid

Op dit moment heerst er een groot tekort aan werknemers in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, industrie en ICT. Ook hierop kan het Arbeidsloket inspelen.

- Beter controlerende rol van Dienst Arbeidsinspectie

De Dienst Arbeidsinspectie deed weinig aan zijn controlerende functie. Nu is er een verhoogde inspectie uitgevoerd op de uitoefening van de werkzaamheden van de arbeidsinspecteurs, waardoor de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden zullen verbeteren.

- Actie verlaging hypotheekrente voor lagere inkomensgezinnen

Vanaf 12 februari 2004 is het voor de Surinamers met een bruto inkomen, dat ligt tussen de 1200 en 4000 SRD op maandbasis en de beschikking hebben over een bouwperceel dat geheel vrij en onbezwaard is, mogelijk een lening aan te gaan bij een van de handelsbanken voor woningbouw, woningrenovatie en woninguitbreiding. De hypotheekrente wordt geschat op 7%.

- Economische vooruitgang

Als het economisch voor de wind zal gaan, door de komst van de Surinaamse dollar, zullen Surinaamse bedrijven eerder geneigd zijn gebruik te maken van de diensten van het Arbeidsloket.

9.4 Bedreigingen

- Onveiligheid

Suriname heeft veel te maken met diefstal en roofovervallen.

- Slechte arbeidsomstandigheden

De arbeidsomstandigheden zijn in veel sectoren slecht, waardoor het minder aantrekkelijk is voor een Nederlander in Suriname arbeid te verrichten.

- Hoge woningnood

Suriname heeft te kampen met een huizentekort, waardoor het minder makkelijk is voor een Nederlander naar Suriname te verhuizen.

- Hoge rente afsluiten hypotheek

Op het afsluiten van een hypotheek vragen de banken in Suriname een veel te hoge rente.

- Geen interesse in werken in Suriname

De lage lonen en de erbarmelijke arbeidsomstandigheden in Suriname vormen een bedreiging voor werken in Suriname.

- Concurrentie Surinaamse uitzendbureau's

De Surinaamse groeiende uitzendbranche kan mogelijk een bedreiging vormen voor het Arbeidsloket, omdat zij langer op en dichterbij de arbeidsmarkt zijn.

10 Conclusies en aanbevelingen

Een bedreiging voor het Arbeidsloket is het tekort aan woningen en de hoge rente op het afsluiten van een hypotheek. Het kopen van een huis in Suriname kan alleen via particulieren en is daarom veel duurder. Ook de kosten van de beveiliging van het huis neemt veel kosten met zich mee.

Een positief bericht voor degene die een hypotheek willen afsluiten, is de actie van de Centrale Bank om de hypotheekrente te verlagen voor de lagere inkomensgezinnen. Het verkrijgen van een huis van de overheid kan erg lang duren, vanwege het huizentekort.

Het is misschien een optie voor Arbeidsloket om net zoals het Stageloket voor onderdak te bemiddelen. Dit geldt voor werknemers, die voor een korte periode in Suriname gaan werken. Werknemers die gaan emigreren kunnen tot de tijd dat ze een woning krijgen van de overheid gebruik maken van deze faciliteit.

De arbeidsomstandigheden in Suriname zijn in veel sectoren erbarmelijk te noemen. Daarom is het voor een Nederlander minder aantrekkelijk om in Suriname arbeid te verrichten. Een ander belangrijke punt zijn de lage lonen in het land. Dit kan ten nadele werken voor het Arbeidsloket.

Gelukkig controleert de Dienst Arbeidsinspectie de arbeidsomstandigheden beter dan voorheen. Dit schept vertrouwen bij de Nederlanders over de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden.

Ook heeft Suriname te kampen met hoge werkloosheid. De sectoren waar de meeste werkloosheid heerst zijn de gezondheidszorg, onderwijs en industrie. Het Arbeidsloket kan hier niet volledig op inspelen, omdat de factoren van de hoge werkloosheid verschillend zijn. De gezondheidszorg kent een tekort aan deskundigen. Hierop kan het Arbeidsloket wel inspelen. De sectoren onderwijs en industrie hebben te kampen met werkloosheid door de lage lonen en de slechte arbeidsomstandigheden. Hier kan het Arbeidsloket geen invloed op uitoefenen.

De ICT-sector is een gat in de markt, omdat de overdracht van de ICT kennis niet heeft plaatsgevonden. Dit kan door het geven van cursussen en trainingen door Nederlandse ICT specialisten verholpen worden. Aanlevering van deze specialisten kan door het Arbeidsloket gebeuren.

Een voordeel voor het Arbeidsloket is dat ze het bestaande netwerk van het Stageloket kunnen gebruiken als platform. Het kost het Arbeidsloket veel minder moeite contacten te leggen met het bestaande Surinaamse netwerk.

Daarnaast fungeert het Arbeidsloket als enige aanknopingspunt betreft de informatieverschaffing van wonen, werken en leven in Suriname. Dit kan een concurrentievoordeel voor Arbeidsloket betekenen.

Een nadeel van Arbeidsloket is haar beperkte naamsbekendheid. Vandaar dat promotie van het Arbeidsloket een pre is.

De Surinaamse groeiende uitzendbranche kan mogelijk een bedreiging vormen voor het Arbeidsloket, omdat zij langer op en dichterbij de arbeidsmarkt zijn. De vestiging van het Arbeidsloket in Suriname moet hierop kunnen inspelen.

Als het economisch voor de wind zal gaan, door de komst van de Surinaamse dollar, zullen Surinaamse bedrijven eerder geneigd zijn gebruik te maken van de diensten van het Arbeidsloket. Ook zullen de Nederlanders eerder geneigd zijn te emigreren naar Suriname. Vandaar dat het Arbeidsloket de positieve ontwikkelingen in Suriname goed zal moeten promoten.

Nawoord

De afgelopen maanden hebben wij met veel plezier aan de afstudeeropdracht gewerkt. Het grootste gedeelte van de tijd hebben we besteed aan het werven van informatie over werken, wonen en leven in Suriname. Hiervoor hebben we veel gesurft op internetsites, interviews afgelegd, brochures opgevraagd, instanties benaderd etc. Vervolgens hebben wij ons gericht op het strategisch plan voor het Arbeidsloket.

Het verkrijgen van specifieke informatie over Suriname was niet altijd even makkelijk. Dit komt omdat er niet veel informatie over de deelgebieden werken, wonen en leven in Suriname in Nederland te verkrijgen is.

Tijdens de afstudeeropdracht zijn we door mevrouw E. van Engel goed begeleid. Ze was altijd bereikbaar en gaf regelmatig feedback op de door ons gemaakte stukken. Ook de begeleiding van de heer Chin hebben wij positief ervaren.

Met het plan hopen wij een bijdrage te leveren aan de realisatie van het toekomstige Arbeidsloket. Wij hopen dat het Arbeidsloket een positieve bijdrage zal leveren aan de kennisoverdracht en kennisuitwisseling van Nederland naar Suriname.

Bronvermelding

Habitat Platform Suriname
Surinaamse Ambassade
Union of Architects in Suriname
Surinaamse Regeringsverklaring 2000-2005
Cari Consult
Belastingdienst in Nederland
Nederlands Migratie Instituut
Gemeente Den Haag
Belastingdienst Suriname
De Ware Tijd
IB-groep
Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkelingen en Milieu
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Sportjournaal

Internet:

www.evd.nl
www.vakantiereiswijzer.nl
www.anwb.nl
www.suribusiness.com
www.suriname.nu
www.lcr.nl
www.suriname-network.nl
www.clico.sr
www.assuria.sr
www.parsasco.com
www.surinamedirectory.com
www.parsasco.com
www.assuria.sr
www.suriname.nu
www.srananskoro.com
www.vakantiebeurs.nl

Bijlage I Arbeidsrecht Suriname

SURINAAMS BURGERLIJK WETBOEK

DERDE BOEK

ZEVENDE TITEL A

Zoals vastgesteld bij G.B. 1947 no. 140 en zoals gewijzigd bij:

G.B. 1951 - no. 84

G.B. 1953 - no. 117

G.B. 1962 - no. 93

G.B. 1963 - no. 164

G.B. 1975 - no. 23

Van de overeenkomsten tot het verrichten van arbeid.

EERSTE AFDELING

Algemene bepalingen

1613. Behalve de overeenkomsten tot het verrichten van enkele diensten, welke door de aan dezelve eigene bepalingen en bedongene voorwaarden, en bij gebreke van deze door het gebruik, worden geregeerd, bestaan er twee soorten van overeenkomsten, waarbij de ene partij zich verbindt, voor de andere tegen beloning arbeid te verrichten: de arbeidsovereenkomst en de aanneming van werk.

1613 a. De arbeidsovereenkomst is de overeenkomst, waarbij de ene partij, de werknemer, zich verbindt, in dienst van de andere partij, de werkgever, tegen loon gedurende zekere tijd arbeid te verrichten.

1613 b. De aanneming van werk is de overeenkomst, waarbij de ene partij, de aannemer, zich verbindt, voor de andere partij, de aanbesteder, tegen een bepaalde prijs een bepaald werk tot stand te brengen.

1613 c. (1) Indien een overeenkomst de kenmerken bevat van een arbeidsovereenkomst en van enige andere soort van overeenkomst, zullen zowel de bepalingen betreffende de arbeidsovereenkomst, als die betreffende de andere soort van overeenkomst, welke kenmerken zij mede bevat, van toepassing zijn; in geval van strijd tussen de bepalingen zullen die der arbeidsovereenkomst van toepassing zijn. (2) Indien een aanneming van werk door meerdere soortgelijke overeenkomsten, zij het ook telkens met enige tussentijd, is gevolgd, of indien het, bij het aangaan ener aanneming van werk blijkbaar in de bedoeling van partijen ligt meerdere dergelijke overeenkomsten aan te gaan, in dier voege, dat de verschillende aannemingen tezamen als een arbeidsovereenkomst kunnen worden beschouwd, zullen de bepalingen betreffende de arbeidsovereenkomst op deze overeenkomsten gezamenlijk en op elk harer afzonderlijk, met uitsluiting van de bepalingen der zesde afdeling van deze titel van toepassing zijn. Is evenwel in een dergelijk geval de eerste overeenkomst bij wijze van proef aangegaan, dan zal deze geacht worden harer aard van aanneming van werk te hebben behouden en zullen de bepalingen der zesde afdeling van deze titel op haar van toepassing zijn.

TWEEDE AFDELING

Van de arbeidsovereenkomst in het algemeen

1613 d. Wanneer een arbeidsovereenkomst schriftelijk wordt aangegaan, zijn de kosten der akte en andere bijkomende onkosten ten laste van de werkgever.

1613 e. (1) Indien bij het sluiten der overeenkomst een hand- of godspenning is gegeven en aangenomen, ontleent geen der partijen daaraan de bevoegdheid van de

overeenkomst af te zien door het laten behouden of het teruggeven van dien hand- of godspenning.

(2) De hand- of godspenning kan slechts in mindering worden gebracht op het loon, indien de dienstbetrekking niet langer dan drie maanden heeft bestaan, terwijl zij voor langere of voor onbepaalde tijd is aangegaan.

1613 f. (1) Ten opzichte van de arbeidsovereenkomsten, door de gehuwde vrouw als arbeidster aangegaan, veronderstelt de wet, dat zij de bewilliging van haar man heeft bekomen. (2) Zij kan diensvolgens alle handelingen ter zake dier overeenkomsten, het geven van kwijting en het verschijnen in rechte daaronder begrepen, zonder bijstand van haar man verrichten. (3) Zij is gerechtigd over hetgeen zij ingevolge de gesloten arbeidsovereenkomst ontvangen of te vorderen heeft, ten bate van het gezin te beschikken.

1613 g. (1) Een minderjarige is bekwaam als werknemer arbeidsovereenkomsten aan te gaan, indien hij daartoe door zijn wettelijke vertegenwoordiger, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, is gemachtigd.

(2) Een mondelinge machtiging kan slechts strekken tot het aangaan van een bepaalde arbeidsovereenkomst. Is de minderjarige nog geen volle achttien jaren oud, dan moet zij verleend worden in tegenwoordigheid van de werkgever of van degene, die namens deze handelt. Zij kan niet voorwaardelijk worden verleend.

(3) Indien de machtiging schriftelijk is verleend, is de minderjarige verplicht de volmacht ter hand te stellen aan de werkgever, die de minderjarige onverwijld een gewaarmerkt afschrift daarvan doet toekomen en de volmacht bij het einde der dienstbetrekking aan de minderjarige of diens rechtverkrijgende teruggeeft.

(4) Voorzover zulks niet door het stellen van bepaalde voorwaarden in de machtiging uitdrukkelijk is uitgesloten, staat de minderjarige in alles, wat betrekking heeft op de arbeidsovereenkomst, door hem ingevolge de verleende machtiging aangegaan, met een meerderjarige gelijk, behoudens het bepaalde bij het derde lid van artikel 1614 f. Echter kan hij niet in rechte verschijnen zonder bijstand van zijn wettelijke vertegenwoordiger, behalve, wanneer de rechter gebleken is, dat de wettelijke vertegenwoordiger niet bij machte is zich te verklaren.

1613 h. Indien een daartoe niet bekwaam minderjarige een arbeidsovereenkomst heeft aangegaan en dientengevolge gedurende zes weken, zonder verzet van zijn wettelijke vertegenwoordiger, in dienst van de werkgever arbeid heeft verricht, wordt hij geacht door dien vertegenwoordiger mondeling tot het aangaan dier arbeidsovereenkomst gemachtigd te zijn geweest.

1613 i. Een tussen echtgenoten aangegane arbeidsovereenkomst is nietig.

1613 j. (1) Een door de werkgever vastgesteld reglement is voor de werknemer slechts verbindend, indien het in de Nederlandse taal is vastgesteld en indien de werknemer schriftelijk heeft verklaard zich met dat reglement te verenigen en indien tevens is voldaan aan de navolgende vereisten:

- 1) . dat een volledig exemplaar van het reglement kosteloos door of vanwege de werkgever aan de werknemer is verstrekt;
- 2) . dat door of vanwege de werkgever een door deze ondertekend volledig exemplaar van het reglement ter inzage voor een ieder is neergelegd ter griffie van de Kantonrechter, binnen wiens rechtsgebied de onderneming in welke het reglement geldt, gevestigd is;

3) . dat een volledig exemplaar van het reglement op een voor de werknemer gemakkelijk toegankelijke plaats, zo mogelijk in het arbeidslokaal, zodanig opgehangen zij en blijve, dat het duidelijk leesbaar is.

(2) Het reglement is eveneens slechts verbindend, voor zover de inhoud niet in strijd is met de door de werknemer aangegane arbeidsovereenkomst.

(3) De nederlegging en de inzage van het reglement ter griffie geschieden kosteloos.

(4) Elk beding, strijdig met enige bepaling van dit artikel, is nietig.

1613 k. (1) Indien gedurende de dienstbetrekking een reglement wordt vastgesteld of het bestaande wordt gewijzigd, is dit nieuwe of dit gewijzigde reglement voor de werknemer slechts verbindend, indien een volledig exemplaar van het ontwerp daarvan of van de ontworpen wijzigingen hem kort voor de vaststelling gedurende tenminste 14 dagen kosteloos ter inzage is verstrekt. (2) Indien de werknemer, na vaststelling van het nieuwe of van het gewijzigde reglement, mededeelt, dat hij zich daarmee niet verenigt, wordt dit aangemerkt als een opzegging van de dienstbetrekking uiterlijk tegen de dag, waarop het nieuwe of het gewijzigde reglement in werking zal treden. Is de dienstbetrekking voor een bepaalde tijd aangegaan, of liggen tussen de dag, waarop het nieuwe of het gewijzigde reglement algemeen bekend gemaakt is, en dien, waarop het in werking zal treden minder vrije dagen dan de opzeggingstermijn omvat, dan heeft de werknemer aanspraak op een schadeloosstelling op de voet als bij artikel 1615 r is bepaald. (3) Elk beding, strijdig met enige bepaling van dit artikel is nietig.

1613 l. Een verklaring van de werknemer, waarbij hij zich verbindt zich met elk in de toekomst vast te stellen

reglement of met elke toekomstige wijziging van een bestaand reglement te verenigen, is nietig.

1613 m. Van de bepalingen van het reglement kan alleen dan bijzondere overeenkomst worden afgeweken, indien deze schriftelijk is aangegaan.

1613 n.*

1613 o. Ter berekening van het in geld vastgesteld loon per dag wordt, voor de toepassing van deze titel, de dag gesteld op acht** uren, de week op zes dagen, de maand op vijf en twintig dagen en het jaar op driehonderd dagen.

Is het loon, hetzij voor het geheel, hetzij gedeeltelijk, op andere wijze dan naar tijdsruimte vastgesteld, dan wordt als het in geld vastgesteld loon per dagen aangenomen het gemiddeld loon des werknemers, berekend over de laatst voorafgegane dertig werkdagen; bij gebreke van die maatstaf wordt als loon aangenomen het gebruikelijk loon voor de, wat aard, plaats en tijd betreft, meest nabijkomende arbeid.

1613 p. Het loon van werknemers, welke niet bij de werkgever inwonen, mag niet anders worden vastgesteld dan in:

1) . geld;

2) . voedsel te nuttigen, alsmede voedings- en verlichtingsmiddelen te gebruiken ter plaatse waar ze worden verstrekt;

3) . kleding door de werknemers bij de waarneming der dienstbetrekking te dragen;

4) . een bepaalde hoeveelheid der voortbrengselen van het bedrijf, waarin het loon verdiend wordt, of der grond- of hulpstoffen in dat bedrijf gebruikt, een en ander voor zover die voortbrengselen, of grond- of hulpstoffen, wat aard en hoeveelheid betreft, behoren tot de eerste levensbehoeften van de werknemer en zijn gezin, of als grond- of

hulpstoffen, werktuigen, gereedschappen in het bedrijf des werknemers worden gebezigd, en in ieder geval met uitsluiting van alkoholhoudende dranken;

5) . het gebruik van een bepaald stuk grond of van weide of stalling voor een bepaald aantal naar soort aangeduide dieren, toebehorende aan de werknemer of aan een der leden van zijn gezin, het gebruik van werktuigen of gereedschappen, alsmede het onderhoud daarvan;

6) . bepaalde werkzaamheden of diensten door of voor rekening van de werkgever voor de werknemer te verrichten;

7) . het gebruik van een aangewezen woning, woninggedeelte of lokaal, vrije geneeskundige behandeling van de werknemer en van zijn gezin, voorzover niet vallende onder artikel 1614 c. vrije

beschikking over één of meer bedienden, over een vervoermiddel en soortgelijke tegemoetkomingen in de

kosten der huishouding, voorzover niet vallende onder de voorgaande nummers;

8) . uitkering gedurende een verloftijd na een bepaald aantal jaren dienst of recht op vrij vervoer

naar de plaats van herkomst of naar en van de plaats van verlof;

9) . onderricht door of vanwege de werkgever aan de werknemer te verstrekken.

1613 q. (1) Indien bij overeenkomst of bij reglement geen bepaald loon is vastgesteld, heeft de werknemer aanspraak op zodanig loon als ten tijde van het sluiten der overeenkomst voor arbeid als de bedongene, ter plaatse, waar deze moet worden verricht, gebruikelijk was. (2) Indien zodanig gebruik niet bestaat, wordt het loon met inachtneming der omstandigheden, naar billijkheid bepaald.

1613 r. (1) Voorzover het loon anders dan volgens artikel 1613 p. geoorloofd is, is vastgesteld, wordt het op een bedrag in geld gewaardeerd en geacht vastgesteld te zijn op het vijfvoud van dit bedrag. (2) Het gehele loon, dat dientengevolge verschuldigd zal zijn, zal echter het, overeenkomstig de bepalingen van het voorgaand artikel berekende, loon niet met meer dan een derde vermogen overschrijden. (3) Elk beding, strijdig met enige bepaling van dit artikel is nietig.

1613 s. (1) Ongeoorloofd en nietig is elk beding tussen de werkgever of diens vertegenwoordiger en een werknemer, waarbij deze zich verbindt, het loon of zijn overige inkomsten of een gedeelte daarvan op een bepaalde wijze te besteden, of zich zijn benodigdheden op een bepaalde plaats of bij een bepaalde persoon aan te schaffen.

* Vervallen bij G.B. 1962 no. 106 (art. 25 v.d. "Verordening op de Collectieve Arbeidsovereenkomst")

** G.B. 1962 no. 93

4

(2) Van deze bepaling zijn uitgezonderd:

1) . het beding, waarbij de werknemer deelneemt in enig fonds, dat naar het oordeel van de Gouverneur voldoende waarborg van solidariteit biedt, of waarbij de werknemer toestemt, dat zijnen behoefte een inlage in de Surinaamsche Postspaarbank wordt gestort;

2) . ten aanzien van minderjarige werknemers het beding, dat een gedeelte van het, gedurende de minderjarigheid verdiende loon door de werkgever ten name van de werknemer zal worden geplaatst in de Surinaamsche Postspaarbank of in een fonds als sub 1) . bedoeld met bepaling dat het door de werknemer eerst zal kunnen worden opgevorderd, wanneer hij zekere, niet hoger dan een en twintig jaren te stellen

leeftijd zal hebben bereikt of uit andere hoofde meerderjarig geworden is of, wanneer de Kantonrechter van het Kanton, waarin de plaats van het werkelijk verblijf des minderjarigen gelegen is, op verzoek van de wettelijke vertegenwoordiger en na verhoor of behoorlijke oproeping van de minderjarige en van de werkgever tot de uitbetaling machtiging heeft verleend.

1613 t. (1) Indien de werknemer ingevolge een ongeoorloofd en nietig beding, als bedoeld bij het voorgaande artikel, met de werkgever enige overeenkomst heeft aangegaan, ontstaat daaruit generlei verbintenis. De werknemer is gerechtigd het reeds te dier zake op zijn loon in rekening geledene of door hem betaalde van de werkgever terug te vorderen, zonder gehouden te zijn tot teruggave van hetgeen hem ter voldoening aan de overeenkomst is verstrekt. (2) Niettemin is de rechter bevoegd, bij toewijzing van de vordering des werknemers, de veroordeling te beperken tot zodanig bedrag als hem met het oog op de omstandigheden van het geval billijk zal voorkomen, doch uiterlijk tot de som, waarop de door de werknemer geleden schade door hem wordt gewaardeerd. (3) Heeft de werkgever ingevolge een ongeoorloofd en nietig beding, als voormeld, met een ander dan de werkgever enige overeenkomst aangegaan, dan heeft hij het recht het bedrag van hetgeen hij uit dien hoofde betaald heeft of nog verschuldigd is, van de werkgever te vorderen. De bepaling van het tweede lid is ook ten deze van toepassing. (4) Ieder vorderingsrecht van de werknemer krachtens dit artikel vervalt na verloop van zes maanden.

1613 u. (1) De werkgever kan slechts boete stellen op de overtreding van voorschriften van ene schriftelijk aangegane overeenkomst of van een reglement, indien die voorschriften bepaaldelijk zijn aangeduid en de boete in de overeenkomst of het reglement is aangegeven. (2) De overeenkomst of het reglement, waarbij boete is bedongen, moet nauwkeurig de bestemming der boeten vermelden. Zij mogen noch onmiddellijk, noch middellijk strekken tot persoonlijk voordeel van de werkgever zelf of van degene, wie deze de bevoegdheid heeft verleend de werknemers boete op te leggen. (3) Iedere boete, in een reglement of in een overeenkomst bedongen, moet op een bepaald bedrag gesteld zijn, uitgedrukt in de munt, waarin het loon in geld is vastgesteld. (4) Binnen een week mag aan een werknemer geen hoger bedrag aan gezamenlijke boeten worden opgelegd dan zijn in geld vastgesteld loon voor één dag. Geen afzonderlijke boete mag hoger dan dit bedrag worden gesteld. (5) Elk beding, strijdig met enige bepaling van dit artikel is nietig. Echter mag, doch alleen ten aanzien van werknemers, wier in geld vastgesteld loon meer dan vijf* gulden per dag bedraagt, bij schriftelijk aangegane overeenkomst, of bij reglement van de bepalingen van het tweede, derde en vierde lid worden afgeweken. Is zulks geschied, dan zal de rechter steeds bevoegd zijn de boete op een kleinere som te bepalen, indien de opgelegde hem bovenmatig voorkomt. (6) Onder het stellen en bedingen van boete in de zin van dit artikel wordt begrepen, het door de werkgever bedingen van straf, als bedoeld bij de Tiende Afdeling van de eerste Titel van dit Boek.

1613 v. Ter zake van eenzelfde feit mag de werkgever niet boete heffen en tevens schadevergoeding vorderen.

Elk beding, strijdig met deze bepaling, is nietig.

1613 w. Indien één der partijen opzettelijk of door schuld in strijd heeft gehandeld met één harer verplichtingen en de dientengevolge door de wederpartij geleden schade niet op geld waardeerbaar is, zal de rechter naar billijkheid een som geld als schadevergoeding vaststellen.

1613 x. (1) Een beding tussen de werkgever en de werknemer, waarbij deze laatste beperkt wordt in zijn bevoegdheid, om na het einde der dienstbetrekking op zekere wijze werkzaam te zijn, is slechts geldig, indien het bij schriftelijk aangegane overeenkomst of bij reglement met een meerderjarige werknemer is tot stand* G.B. 1962 no. 93 gekomen. (2) De rechter kan, hetzij op de vordering van de werknemer, hetzij ingevolge diens daartoe strekkend verweer in een beding, zulk een beding geheel of gedeeltelijk teniet doen op grond dat, in verhouding tot het te beschermen belang des werkgevers, de werknemer door dat beding onbillijk wordt benadeeld. (3) Aan een beding, als in het eerste lid bedoeld, kan de werkgever geen rechten ontleen, indien hij de dienstbetrekking onrechtmatig heeft doen eindigen, of de werknemer door opzet of schuld een dringende reden heeft gegeven, om de dienstbetrekking te doen eindigen en deze van die bevoegdheid heeft gebruik gemaakt, noch ook, indien de rechter op het verzoek, of op de vordering des werknemers de arbeidsovereenkomst ontbonden heeft verklaard op grond van een dringende reden, de werknemer gegeven door opzet of schuld des werkgevers. (4) Indien door de werkgever van de werknemer een schadevergoeding is bedongen voor het geval dat deze in strijd handelt met een beding, als in het eerste lid bedoeld, zal de rechter steeds bevoegd zijn de schadevergoeding op een kleine som te bepalen, zo de bedongene hem bovenmatig voorkomt.

1613 y. Alle akten en geschriften betreffende het aangaan, wijzigen of eindigen van arbeidsovereenkomsten, benevens alle stukken, welke door de werkgever en de werknemer of hunnen wettelijke vertegenwoordigers tezamen, of ieder afzonderlijk, hetzij in onderhandse vorm, hetzij ten overstaan van een openbare ambtenaar, zonder medewerking van derden, ter uitvoering van de arbeidsovereenkomst worden opgemaakt, zijn vrij van zegel en van kosten, voortvloeiende uit toepassing van artikel 1901 van het Burgerlijk Wetboek benevens van de formaliteit van registratie of worden, indien deze formaliteit wordt gewenst, kosteloos geregistreerd.

1613 z. (1) De bepalingen van deze titel zijn niet van toepassing ten aanzien van personen in dienst van de Lande of van een op de voet van artikel 118 der Surinaamse Staatsregeling ingestelde gemeenschap, of van enig ander publiekrechtelijk lichaam, ten ware zij, hetzij vóór of bij de aanvang der dienstbetrekking door of namens partijen, hetzij bij wettelijke regeling van toepassing zijn verklaard. (2) Bij landsverordening kunnen bijzondere regelen worden gesteld voor overeenkomsten tot het verrichten van arbeid in ondernemingen van landbouw, de bos-, goud- en mijnbedrijven.

DERDE AFDELING

Van de verplichtingen des werkgevers

1614. De werkgever is verplicht de werknemer zijn loon op de bepaalde tijd te voldoen.

1614 a. Het loon, naar tijdsruimte vastgesteld, is verschuldigd van het tijdstip, waarop de werknemer in dienst is getreden, tot dat van het einde der dienstbetrekking.

1614 b. Geen loon is verschuldigd voor de tijd, gedurende welke de werknemer de bedongen arbeid niet heeft verricht.

1614 c. (1) Evenwel behoudt de werknemer zijne aanspraak op het naar tijdsruimte vastgesteld loon voor een betrekkelijk korte tijd, wanneer hij ten gevolge van ziekte of ongeval* verhinderd is geweest zijn arbeid te verrichten, tenzij de ziekte of het ongeval door zijn opzet of onzedelijkheid is veroorzaakt, dan wel aan het misbruik van alcoholhoudende dranken, of van bedwelmende middelen te wijten is, of de ziekte bestond op het tijdstip van indiensttreding dan wel het gevolg is van een bij het in dienst treden bestaande afwijking. Een en ander kan blijken uit een geneeskundige verklaring met vermelding van de aard der ziekte of anders aannemelijk worden aangetoond.

(2) De werkgever is insgelijke verplicht op de voet van het bepaalde bij het eerste lid, doch uiterlijk tot een tijd van zes weken, voor behoorlijke geneeskundige behandeling en verpleging van de werknemer,* G.B. 1951 No. 84